

Sociálna inklúzia marginalizovanej rómskej komunity v meste Žilina

Koncepcia rozvoja na obdobie rokov 2009– 2013

Mestský úrad Žilina
Nám. Obetí komunizmu 1
011 31 Žilina
tel.: 00421 (0) 41/ 70 63 111
www.zilina.sk

Na spracovaní sa podieľali členovia pracovnej skupiny, zostavenej z interných zamestnancov Mestského úradu v Žiline a externých expertov pod vedením Ing. arch. Zuzany Klasovej

Obsah :

1.	ÚVOD	3
1.1.	Metodika spracovania.....	5
1.2	Podklady a východiská pre tvorbu LSKxP.....	5
2.	EKONOMICKÉ A SOCIÁLNE VÝCHODISKÁ.....	7
2.1.	Socio – ekonomická analýza	7
2.1.1.	Charakteristika okresu, územné priority a smery rozvoja	7
2.1.2.	Charakteristika mesta	7
	• Demografia a štruktúra obyvateľstva	8
	Zamestnanosť.....	11
	Nezamestnanosť.....	12
	Sociálno – právna ochrana detí a sociálna kuratela	17
	Pomoc v hmotnej núdzi.....	18
	• Ekonomický rozvoj	19
	Poľnohospodárstvo a priemysel.....	20
	• Občianska vybavenosť	21
	Školstvo, vzdelávanie a mimoškolská činnosť	21
	Kultúrne služby.....	21
	Sociálne a zdravotnícke služby	22
	• Inžinierska a technická infraštruktúra.....	23
	Dopravná infraštruktúra	23
	Inžinierske siete a technická vybavenosť	23
	Racionálne využitie vôd	24
	Nakladanie s odpadmi	24
	Bývanie a bytová politika	25
	• Inštitucionálna sieť	26
	• Sociálna inklúzia MRK	27
2.2.	Audit podmienok sociálnej inklúzie a realizovaných opatrení.....	27
2.3.	SWOT analýza (podľa definovaných záujmových oblastí rozvoja).....	28
2.4.	Kľúčové disparity a faktory rozvoja (problémová analýza)	32
2.5.	NSRR 2007 – 2013 a HP MRK	35
3.	ROZVOJOVÁ STRATÉGIA.....	37
3.1.	Vízia rozvoja MRK lokality , ciele a prioritné oblasti rozvoja	37
3.2.	Opatrenia a aktivity.....	37
3.3.	Opis rozvojovej lokálnej stratégie komplexného prístupu	43
4.	FINANČNÝ PLÁN A TRVALÁ UDRŽATEĽNOSŤ	48
4.1.	Rozdelenie financií na programové obdobie 2008 - 2013	48
4.2.	Rozdelenie financií na priority a opatrenia	48
5.	ZABEZPEČENIE REALIZÁCIE	49
5.1	Inštitucionálne a organizačné zabezpečenie.....	49
5.2	Monitorovanie a hodnotenie	51
6.	PRÍLOHY - zoznam	52
7.	ZÁVER	52

Úvod

Transformačné a reformné procesy prebiehajúce v Slovenskej republike v uplynulých pätnástich rokoch významnou mierou ovplyvňovali a ovplyvňujú životné podmienky a životnú úroveň obyvateľstva. V niektorých skupinách obyvateľstva dochádza ku kumulácii viacerých ukazovateľov sociálnej deprivácie (nezamestnanosť, nízka vzdelanostná úroveň, mladiství bez ukončenej povinnej školskej dochádzky, ľudia s príjmom pod hranicou chudoby, viacdetné rodiny, nízka pracovná mobilita, problémy s bývaním, neplatičstvo a potenciálne deložovanie, kvalita bývania. To je prípad aj obyvateľov separovaných a segregovaných rómskych komunít. Zdá sa, že rómska problematika, v celej svojej šírke sa stáva jedným z najvážnejších sociálno - spoločenských problémov Slovenska.

Sociálnu exklúziu rómskej komunity je možné sledovať v štyroch základných rovinách, pričom platí, že sú vzájomne prepojené a vzájomne sa determinujú. Prvou rovinou je sociálno-ekonomická rovina. Nedostatok finančných zdrojov, nezamestnanosť, marginalizácia dlhodobou nezamestnanosťou, výrazné obmedzenie sociálnej pomoci, vylúčenie zo sociálneho zabezpečenia, neschopnosť saturovať potreby bývania a z toho vyplývajúca strata ubytovania, resp. jeho nízka úroveň.

Druhou rovinou je spoločenská rovina, kde nízka vzdelanostná úroveň spôsobuje vylúčenie z politického a občianskeho života a následne odmietavý resp. vypočítavý prístup majority. Veľmi dôležitou aj tretia rovina, kultúrna. Nedostatočný prístup ku vzdelaniu, nízka kvalita vzdelania, podceňovanie významu vzdelania, absencia kultúrnych príležitostí vytvára veľmi obmedzený rámec možností zamestnania sa rómskych občanov.

V neposlednom rade je to aj úroveň zdravotnej starostlivosti. Nízka úroveň bývania, slabá úroveň zdravotnej starostlivosti, nízka úroveň vlastnej zodpovednosti za vlastný život sa taktiež neblaho podpisuje na celkovej úrovni života rómskej menšiny.

Na území mesta Žilina, sa nachádza niekoľko lokalít so silnou koncentráciou Rómov, čo bolo i príčinou, že napriek skutočnosti, že mesto nie je uvedené v Atlase rómskych komunít na Slovensku (2004), je oprávneným žiadateľom podpory LSKxP. Riešenie formou komplexného prístupu je ojedinelou príležitosťou, vďaka ktorej je vytvorená možnosť pre využívanie zdrojov z fondov EÚ komplexne a systematicky, v rámci navzájom nadväzujúcich projektov a ich aktivít.

V zmysle NSRR SR pre obdobie rokov 2007 – 2013 a jej horizontálnej priority marginalizované rómske komunity (HP MRK) je predmetná LSKxP zameraná na štyri prioritné oblasti (vzdelávanie, zamestnanosť a sociálna inklúzia, zdravie a bývanie) s dôrazom na riešenie troch vzájomne súvisiacich problémových okruhov ako sú chudoba, diskriminácia a rodová rovnosť.

Lokálna stratégia komplexného prístupu s názvom Sociálne začlenenie marginalizovanej rómskej komunity v meste Žilina, je strednodobý programový dokument, ktorý na základe analýz hospodárskeho, sociálneho a environmentálneho rozvoja obce, určuje strategické priority, záujmové oblasti a aktivity, ktorých rozvoj je potrebné podporovať pre dosiahnutie rovnováhy rozvoja obce (rozvoj technickej, sociálnej, kultúrnej a vzdelávacej infraštruktúry, ako aj starostlivosti o životné prostredie a ďalších oblastí v pôsobnosti obce).

Cieľom tohto strategického dokumentu je podpora sociálnej integrácie marginalizovaných rómskych komunít (ďalej „MRK“), riešenie ich potrieb prostredníctvom zadefinovaných priorít s dôrazom na zmierňovanie negatívnych dopadov socio-ekonomického vývoja, pôsobiaceho na najzraniteľnejšie skupiny obyvateľov.

Plánovanie a implementácia priorít predmetnej LSKxP je stanovená tak, aby v každom operačnom programe bol zachovaný ich vzájomný súlad a koordinácia až po úroveň jednotlivých aktivít s dôrazom na riešenie zložitej sociálnej situácie v meste a iniciáciu procesov, ktoré v budúcnosti zlepšia postavenie príslušníkov MRK.

Zámerom je zabezpečiť, aby každá zadefinovaná aktivita podporovala trvalú udržateľnosť rozvoja a tým podporovala rast environmentálnej, ekonomickej a sociálnej stability.

1.1. Metodika

Predmetný strategický dokument je vypracovaný v súlade so zámermi rozvoja mesta Žilina a v súlade s Aktualizáciou Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Žilina na roky 2008 - 2013.

Za účelom identifikácie reálnych potrieb MRK v území, stanovenie jasných cieľov a určenie vecnej a časovej postupnosti jednotlivých krokov na ich dosiahnutie bolo vytvorené partnerstvo na multi - sektorálnom princípe, tvoriace zastúpenie hlavných aktérov sociálnej inklúzie v regióne (zástupcovia mesta, Úradu práce a sociálnych vecí, odborníkov, neziskových organizácií a iných lokálnych autorít.). Návrh komplexného prístupu riešenia problematiky MRK bol priebežne konzultovaný s pracovníkmi Odboru HP MRK Úradu splnomocnenkyne vlády SR pre rómske komunity, ktorý je koordinátorom horizontálnej priority marginalizované rómske komunity.

Zber údajov a informácií pre spracovanie analytickej časti bol realizovaný :

- dotazníkovou formou,
- na základe verejných stretnutí,
- poskytnutých podkladov mestského úradu,
- príslušných úradov a relevantných subjektov SI.

Účelom stratégie komplexného prístupu, v súlade s charakterom HP MRK v NSRR pre obdobie rokov 2007 – 2013, je posilnenie spolupráce, efektívnejšej koordinácie činností a finančných zdrojov smerujúcich k zlepšeniu životných podmienok príslušníkov marginalizovaných rómskych komunít.

Vzhľadom na zameranie podpory marginalizovaných rómskych komunít do štyroch prioritných oblastí, získanie informácií a podkladov bolo zamerané na:

- ľudské zdroje a vzdelávanie;
- zamestnanosť a sociálnu inklúziu;
- zdravie a zdravý životný štýl;
- bývanie a infraštruktúra;

a tri vzájomne súvisiace problémové okruhy:

- chudoba;
- diskriminácia;
- rodová rovnosť.

1.2. Podklady a východiská pre tvorbu LSKxP

Východiskom pre spracovanie programu boli dokumenty prijaté pre riešenie trvalo udržateľného rozvoja na národnej, regionálnej a lokálnej úrovni:

a) národná úroveň :

- Národný strategický referenčný rámec SR 2007-2013
- Programové vyhlásenie vlády SR
- Dekáda začleňovania rómskej populácie 2005-2015
- Národný akčný plán Dekády začleňovania rómskej populácie 2005-2015
- Strednodobá koncepcia rozvoja rómskej národnostnej menšiny v Slovenskej republike SOLIDARITA – INTEGRITA – INKLÚZIA 2008 – 2013
- Atlas rómskych komunít na Slovensku
- Metodické usmernenie pre spracovanie prístupu LSKxP,
- Príručka pre žiadateľa o poskytnutie podpory LSKxP

b) regionálna úroveň

- Program hospodárskeho, sociálneho a kultúrneho rozvoja Žilinského samosprávneho kraja 2007 - 2013,
- Stratégia sociálnej a ekonomickej integrácie rómskych komunít v Banskobystrickom a Žilinskom samosprávnom kraji pre obdobie 2007 – 2013

c) lokálna úroveň

- Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja (2003)
- Aktualizácia Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Žilina (2008)

Pri stanovovaní zámerov rozvoja, jednotlivých prioritných oblastí a návrhu konkrétnych aktivít boli východiskom výsledky realizovaných analýz, stanovenie kľúčových disparít a faktorov rozvoja a tiež predpokladaný finančný plán, zohľadňujúci príslušný finančný plán obce.

Zámerom spracovateľov stratégie komplexného prístupu bolo navrhnúť systémové riešenia, ktoré pomôžu eliminovať vytypované problémy v regióne.

Zadefinované priority a aktivity

1. reálne zohľadňujú existujúce interné a externé kapacity mesta s dôrazom na zapojenie príslušníkov marginalizovanej rómskej komunity do procesu plánovania, realizácie i vyhodnotenia projektov.
2. sú kompatibilné s prioritami a podporovanými aktivitami jednotlivých OP (operačných programov)
3. vzájomné skordinované tak, aby podporovali koherentnosť procesu pozitívnych zmien a vytvárali trvalú udržateľnosť dosiahnutých výstupov a výsledkov

Zadefinované priority rozvoja MRK v meste Žilina sú v súlade s prioritami a podporovateľnými aktivitami jednotlivých operačných programov a zharmonizované tak, aby ich implementácia slúžila k riešeniu náročnej sociálnej situácie v regióne a podnietila stabilizáciu procesov, ktoré prispievajú v budúcnosti k zlepšeniu postavenia príslušníkov MRK .

2. EKONOMICKÉ A SOCIÁLNE VÝCHODISKÁ

2.1. Socio – ekonomická analýza

2.1.1. Charakteristika okresu, územné priority a smery rozvoja

Okres Žilina je situovaný v severozápadnej časti republiky. Jeho územie je pretiahnuté v smere severovýchod - juhozápad, pričom zo stredu vybieha úzky výbežok na severozápad.

Okres svojou rozlohou 81 508 ha patrí medzi väčšie okresy Slovenska. Má takmer o 200 km² viac, ako je hodnota pre priemerný okres.

Je to okres s najvyššou hustotou osídlenia v Žilinskom samosprávnom kraji k 30.06.2008 eviduje 157 900 obyvateľov, z toho muži 76 684, ženy 81 216. Okres Žilina susedí s 5 okresmi Žilinského kraja (Bytča, Čadca, Kysucké Nové Mesto, Dolný Kubín, Martin) a s 3 okresmi Trenčianskeho kraja (Prievidza, Ilava, Považská Bystrica). V okrese Žilina je 50 obcí a 3 mestá - Žilina, Rajec a Rajecké Teplice.

Okres je dôležitou dopravnou križovatkou, ktoré pretínajú najvýznamnejšie železničné i cestné dopravné ťahy z Bratislavy do Košíc. Zo Žiliny vychádzajú dôležité medzinárodné cesty cez Kysuce do Českej republiky a do Poľska. Žilina je vzdialená od Bratislavy 213 km.

Na území okresu sa nachádza množstvo múzeí, galérií, kultúrnych a historických pamiatok. Medzi najdôležitejšie patrí národná kultúrna pamiatka hrad Strečno.

Priemyselná výroba dosahuje najvyššiu úroveň v kraji. Do územia vstúpilo viacero významných zahraničných investorov, priemysel je dostatočne diverzifikovaný. V období rokov 2001-2005 bol zaznamenaný nárast počtu subjektov podnikajúcich v stavebníctve a veľký nárast stavebnej produkcie. V okrese Žilina je priemyselná výroba zastúpená takmer všetkými odvetvami. Z hľadiska tržieb aj počtu zamestnancov najvyššie zastúpenie má výroba a rozvod elektriny, plynu, pary. Pomerne silné zastúpenie má aj výroba celulózy, papierových výrobkov a výroba potravín. Zvyšuje sa podiel výroby motorových vozidiel v KIA Motors Slovakia.

2.1.2. Charakteristika mesta

Mesto Žilina (štvrté najväčšie mesto Slovenskej republiky) je samostatným samosprávnym územným celkom Slovenskej republiky, právnickým subjektom a súčasne sídlom orgánov Žilinského samosprávneho kraja.

Podrobnosti o postavení, právomoci a pôsobnosti orgánov samosprávy ako aj ďalšie dôležité ustanovenia pre život mesta upravuje Štatút mesta Žilina (2003).

Rozprestiera sa na území s rozlohou 80,03 km² s počtom 85 327 obyvateľov. Mesto je situované v údolí rieky Váh, v Žilinskej kotline, na sútoku Váhu s riekami Kysuca a Rajčianka. Člení sa na 20 mestských častí s názvami: Staré Mesto, Hliny, Hájik, Solinky, Vlčince, Rosinky, Trnové, Mojšová Lúčka, Bytčica, Závodie, Bánová, Žilinská Lehota, Strážov, Budatín, Považský Chlmec, Brodno, Vranie, Zádubnie, Bôrik a Zástranie.

Žilina je najvýznamnejším hospodárskym centrom okresu aj celého kraja. V meste sú prevádzky závodov rôznych priemyselných odvetví, chémie, drevárskeho priemyslu, nábytkárstva, textilného priemyslu, výroba ložísk a iných. Jedným z hlavných hospodárskych odvetví je automobilový priemysel reprezentovaný firmou KIA Motors a viažuci na seba rad ďalších subdodávateľských aktivít. Ďalšími významnými hospodárskymi odvetviami v regióne sú výroba potravín a nápojov (podniky Hyza a.s., PEZA a.s., Ryba Žilina s.r.o., Friesland Slovensko, a.s., Kofola a.s.), výroba kovov a kovových výrobkov (Precismetall s.r.o. Žilina, MC-Metal s.r.o. Žilina, Elektrovod Žilina a.s.), strojársky priemysel (Drevoinindustria Mechanik s.r.o. Žilina), chemický priemysel reprezentujú firmy DKI Plast s.r.o. Žilina, Quinn Plastics Slovakia s.r.o. Žilina. V oblasti spracovania dreva a výroby nábytku významnými predstaviteľmi odvetví sú Drevodom Rajec s. r.o. ,Vital a.s. Žilina, FINES a.s. Žilina. Výrobu celulózy, papiera a výrobkov z papiera v regióne zastupuje TENTO a.s. Žilina. V oblasti výroby a rozvodov energií hlavnými dodávateľmi sú Stredoslovenská energetika a.s., Žilinská teplárenská a.s., Severoslovenská vodárenská spoločnosť a.s. Žilina.

• Demografia a štruktúra obyvateľstva

Vývoj počtu obyvateľov

Demografický vývoj je charakterizovaný postupným spomaľovaním reprodukcie obyvateľov. Dôsledkom populačných procesov neustálym znižovaním pôrodnosti a stagnáciou úmrtnosti obyvateľstva sa znižujú prirodzené prírastky obyvateľstva.

Tabuľka č.1 Prírastky a úbytky obyvateľstva v meste Žilina

	01.01. 2001	01.01. 2003	01.01. 2004	01.01. 2005	01.01. 2006	31.01. 2007
Spolu	3 092	3 143	3 102	3 501	3 500	3 513
muži	1 519	1 532	1 506	1 727	1 722	1 693
ženy	1 573	1 611	1 596	1 774	1 778	1 820
Počet narodených detí	692	701	801	793	777	856
muži	362	342	425	409	419	435
ženy	330	359	376	384	358	421
Počet prisťahovaných obyvateľov	826	836	745	1 036	999	847
muži	384	387	328	501	486	397
ženy	442	449	416	535	513	450
Počet zomrelých obyvateľov	698	708	692	738	734	781
muži	367	384	339	386	370	377
ženy	331	324	353	352	364	404
Počet vystáňovaných obyvateľov	876	898	864	934	990	1 029
muži	406	419	413	431	447	484
ženy	470	479	451	503	543	545

Zdroj : MsÚ Žilina

Pokles počtu obyvateľov začal v roku 1999, kedy prirodzený prírastok nestihol kompenzovať migračný úbytok, ktorý začal ešte v roku 1996. Príčiny tohto stavu ovplyvnili zmeny, ktoré nastali po roku 1989 (prudký nárast nezamestnanosti, zníženie sobášnosti, nárast rozvodovosti, všeobecné zníženie životnej úrovne, nárast cien). Tieto skutočnosti boli určujúcimi faktormi nielen z hľadiska žiaduceho rastu počtu obyvateľstva, ale aj výrazne sa prehlbujúcej migrácie obyvateľstva. Ekonomicky činní občania si hľadajú pracovné príležitosti mimo okresu, mimo kraja a mladí za hranicami SR.

Situácia sa stabilizovala v roku 2005, pričom posledné údaje ÚPSVaR v Žiline za rok 2008 zaznamenávajú minimálny rozdiel medzi pomerom prírastok a úbytkov (- 20 osôb) obyvateľov.

Mesto za posledné roky zaznamenáva mierny úbytok počtu obyvateľov. Podľa interných údajov MsÚ k 31.12.2008 žilo na území mesta 85.327 obyvateľov, pričom ich priemerný vek osciluje na úrovni **36,3** roka (u žien = 37,8 rokov a u mužov = 34,8 rokov).

Tabuľka č. 2 **Skladba obyvateľstva v meste podľa pohlavia**

Stav k 31.12.		2001	2003	2005	2006	2007	2008
Žilina	Muži	40 960	40 852	40 947	41 035	41 006	41 026
	Ženy	44 424	44 426	44 478	44 442	44 364	44 301
Spolu		85 384	85 278	85 425	85 477	85 370	85 327

Zdroj : MsÚ Žilina

Z pohľadu pohlavia je skladba obyvateľstva v meste pomerne rovnovážna, s miernou prevahou zastúpenia žien (51,9 % z celkového počtu obyvateľstva).

Ekonomická aktivnosť obyvateľov

Zmeny vekovej štruktúry, a to najmä znižovanie podielu detskej zložky, jednoznačne upozorňujú na proces demografického starnutia populácie. Priemerný vek v regióne bol 37,24 rokov. Index starnutia, ako pomer postaktívnej (65 r. a viac) a detskej (0-14r.) zložky mal hodnotu 113 osôb. (Index ekonomického zaťaženia v Žilinskom kraji mal hodnotu 38,4 čo znamenalo, že na 100 obyvateľov regiónu vo veku 15-64 rokov pripadlo 38 závislých osôb.)

Tabuľka č.3 **Skladba obyvateľov v meste z pohľadu ekonomickej aktivity**

	Muži	Ženy	Spolu
Ekonomicky aktívne obyvateľstvo	22 947	22 372	45 319
%	56,0 %	50,4 %	53,1 %
počet obyvateľov daného pohlavia	41 026	44 301	85 327
%	48,1 %	51,9 %	100 %

Zdroj : MsÚ Žilina

Ekonomicky aktívne obyvateľstvo (EAO) k 31.12.2008 tvorí 53,1% z celkového počtu obyvateľov, čo v porovnaní s výsledkami sčítania obyvateľov, domov a bytov z roku 2001 (64,5% podiel obyvateľov v produktívnom veku) znamená pokles o 11,4 %.

Avšak napriek skutočnosti, že v porovnaní s mužmi počet žien je vyšší, v prípade EAO muži reprezentujú výraznú prevahu (56,0%).

Vzdelanostná štruktúra

Výsledky sčítania obyvateľov domov a bytov z mája 2001 poukazujú na skutočnosť, že vzdelanostný profil mesta je pomerne priaznivý. Prevahu zaznamenávame v kategórii absolventov stredných odborných škôl s maturitou, ktorí tvoria predpoklady pre výkon stredného manažmentu a veľmi početné zastúpenie je i v kategórii vysokoškolsky vzdelaných osôb pre výkon vrcholového manažmentu a potenciálu pre vedeckovýskumný rozvoj.

Tabuľka č.4 **Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva**

	Muži	Ženy	Spolu
Základné	4 272	7 431	11 703
Učňovské (bez maturity)	8 767	6 436	15 203
Stredné odborné (bez maturity)	614	1 028	1 642
Úplné stredné učňovské (s maturitou)	2 865	1 747	4 612
Úplné stredné odborné (s maturitou)	6 385	10 471	16 856
Úplné stredné všeobecné	1 970	3 390	5 360
Vyššie	339	310	649

Vysokoškolské bakalárske	187	179	366
Vysokoškolské magisterské, inžinierské, doktorské	6 325	4 847	11 172
Vysokoškolské doktorandské	452	218	670
VŠ spolu	6 964	5 244	12 208
VŠ - univerzitné	1 647	2 515	4 162
- technické	2 982	1 631	4 013
- ekonomické	1 596	1 276	2 872
- poľnohospodárske	4	3	7
- ostatné	1	0	1
Ostatní bez udania školského vzdelania	5	2	7
Ostatní bez školského vzdelania	40	42	82
Deti do 16 rokov	8 285	7 915	16 200
Spolu	40 968	44 432	85 400

Zdroj : SODB 2001

Okrem detí a mládeže do 16 rokov (18,97%), obyvatelia so základným vzdelaním prezentujú 13,70%, s učňovským bez maturity 17,80% absolventi SOŠ bez maturity (ukončenie výučným listom) tvoria 0,8% a s úplným stredným vzdelaním s maturitou 31,4% z celkového počtu obyvateľov. Podiel obyvateľov s ukončeným vysokoškolským vzdelaním v meste je na úrovni 20,9%.

Národnostná štruktúra

K slovenskej národnosti sa na základe sčítania obyvateľov z r. 2001 hlási **96,9%** osôb, ostatnými najpočetnejšími národnosťami sú česká (1,61%) a rómska (0,23 %), ktoré však vykazujú minimálne percentuálne zastúpenie obyvateľov.

Tabuľka č.5 Národnostná štruktúra

Národnosť	Muži	Ženy	Spolu	%
Slovenská	39 625	43 125	82 750	96,90
Maďarská	43	63	106	0,12
Rómska	109	89	198	0,23
Rusínska	19	19	38	0,04
Ukrajinská	7	27	34	0,04
Česká	670	709	1 379	1,61
Nemecká	25	32	57	0,07
Poľská	20	20	40	0,05
Chorvátska	4	0	4	0,00
Srbská	5	3	8	0,01
Ruská	11	21	32	0,04
Židovská	3	2	5	0,01
Ostatné, nezistené	427	322	749	0,88
Spolu	40 968	44 432	85 400	100,00

Zdroj : SODB 2001

Podiel obyvateľov, hlásiacich sa k rómskej národnosti je však oproti skutočnosti odlišný , pričom podiel počtu Rómov má rastúcu tendenciu. Úrad splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity odhaduje v meste koncentráciu **cca 1200 obyvateľov rómskej národnosti**, na základe čoho bolo mesto zaradené do zoznamu oprávnených žiadateľov podpory lokálnej stratégie komplexného prístupu.

Prevažná väčšina z nich je sústredená v oblasti okolo Bratislavskej cesty. Rómska komunita v meste je výrazne postihnutá chudobou a sociálnym vylúčením a tento negatívny stav sa neustále prehĺbuje. Cieľom je postupne odstraňovať bariéry medzi majoritnou a minoritnou skupinou občanov, zlepšovať ich spolužitie a eliminovať negatívne javy v spôsobe života.

Tabuľka č.6 **Skladba obyvateľov v meste z pohľadu vierovyznania**

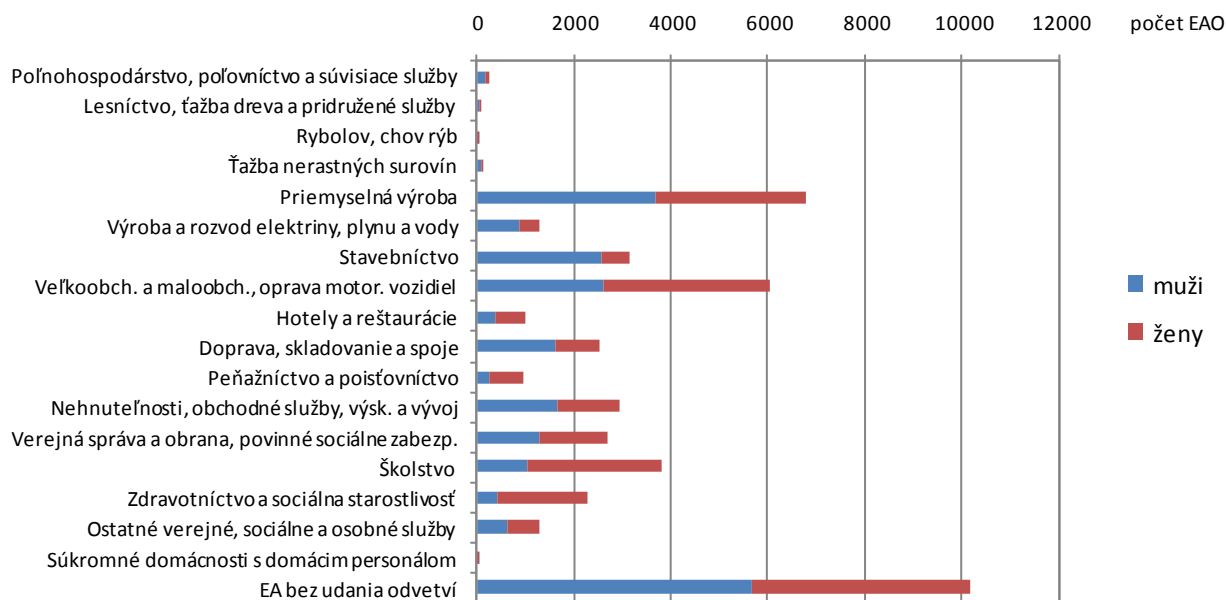
	Muži	Ženy	Spolu
Rímskokatolícka cirkev	29 500	34 472	63 972
Gréckokatolícka cirkev	140	127	267
Evanjelická cirkev augsburského vyznania	1 414	1 724	3 138
Reformovaná kresťanská cirkev	17	24	41
Evanjelická cirkev metodistická	23	36	59
Náboženská spoločnosť Jehovovi svedkovia	101	147	248
Ostatné	79	35	114
Bez vyznania	7 964	6 333	14 297
Nezistené	1 468	1 244	2 712
Spolu	40 706	44 142	84 848

Zdroj : SODB 2001

Vo všeobecnosti možno konštatovať, že obyvatelia Žiliny uznávajú a hlásia sa k tradičným kresťanským hodnotám, pričom najvyššie zastúpenie prináleží rímskokatolíckej cirkvi (74,91 %) a v poradí druhej, evanjelickej cirkvi a.v. (3,67 %),

- **Zamestnanosť**

K 31.12.2008 na území mesta bolo ÚPSVaR v Žiline vykazovaných 42 662 **ekonomicky aktívnych osôb** (EAO) t.j. 50,0% z obyvateľov mesta, pričom rozhodujúci vplyv na vývoj EAO má veková štruktúra obyvateľstva.

Graf č.1 **Ekonomická štruktúra obyvateľstva**

Zdroj : SODB 2001

V súvislosti s údajmi z roku 2001 možno konštatovať, že z pohľadu oblastí zamestnania najvyššie zastúpenie bolo evidované v priemyselnej výrobe (15 %)

a v obchode (13 %). Ďalšími najpreferovanejšími odvetviami bolo školstvo a stavebníctvo, kde však treba vnímať i stupeň inklinácie a predurčenosť pohlaví.

Tabuľka č.7 **Prehľad počtu VPM v evidencii podľa KZAM v regióne**

KZAM	Názov profesie	Pčet nahlás. VPM v		
		r.2006	r.2007	r.2008
12	Manažéri – špecialisti	61	40	33
2	Špecialista pre výrobné prevádzky, lektor anglického jazyka, odborný referent - asistent senátu a iní, ktorí plnia riadiace úlohy	84	10	41
31	Majster stavebnej výroby, elektrotechnik, elektrorozpočtár, agent starostlivosti o zákazníka	297	68	89
32 - 33	Zdravotní zamestnanci, zdravotné sestry, učiteľka v materskej škole	34	20	16
34	Obchodný zástupca, špecialista logistiky, účtovníci, makléri, asistenti. zamestnanci v oblasti účtovníctva	253	89	118
41 -42	Nižší administratívni zamestnanci – úradníci: referenti v administratíve, asistenti, skladníci, telefónny operátori	281	137	130
51	Kuchári, čašníci, servírky, zamestnanci SBS, pracovníci strážnej služby, opatrovatelka - sanitárka, kaderníci, kozmetička	335	207	253
52	Predavači, pokladníci, asistenti predaja, zástupca vedúcej predajne	374	244	214
6	Pilčík	0	0	2
71	Murár, stavební tesári, železiari, asfaltér, stavební elektrikári, lakovač automobilov, inštalatér, vodár – kúrenár, stavebný elektrikár, inštalatéri vodovodov	592	337	409
72	Zvárači, zámočníci, sústružníci, údržbári, obrábачi kovov, automechanik, elektromechanik	550	155	310
73-74	Rezbár, másiar, cukrár, stolár, dámski -pánski krajčíri, krajčírka – šička	299	344	300
8	Obsluha strojov a zariadení: výrobný pracovník, vodiči osobných, nákladných vozidiel, vodiči MHD, strojnici, vodiči vysokozdvížných vozíkov, zásobovači, obsluha strojov na úpravu vlákien	368	403	316
9	Pomocní a nekvalifikovaní zamestnanci: upratovači, pomocní stavební robotníci, strážnici, vrátnici, pomocní robotníci, skladníci	623	836	253

Zdroj : ÚPSVaR, Žilina 2008

Najžiadanejšie profesie boli zo skupiny KZAM 7 – kvalifikovaní kovorobotníci a strojní robotníci, ostatní kvalifikovaní spracovatelia a výrobcovia (automechanik, zámočník, nástrojári, krajčírka-šička, montážny pracovník, murár, strojný zámočník, železiar, stavebný technik).

Štruktúru VPM z pohľadu stupňa vzdelania ovplyvňuje prevažujúca výrobná činnosť jednotlivých firiem a zamestnávateľov. Na úrovni okresu ÚPSVaR evidoval najviac ponúk so stupňom vzdelania 2 –vyučený a so stupňom vzdelania 1-základné, 4-vyučený s maturitou a 6–úplné stredné odborné s maturitou.

Hlavným sezónnym odvetvím trhu práce v regióne je odvetvie stavebníctva. Ďalšie silné odvetvia na uplatnenie UoZ sú priemyselná výroba (automobilový a strojársky priemysel), obchod a služby, hotely a reštaurácie.

- **Nezamestnanosť**

Pracovisko ÚPSVaR v Žiline na rozdiel od celoročných priemerných údajov, zaznamenal v medziročnom porovnaní **nárast celkového počtu UoZ**.

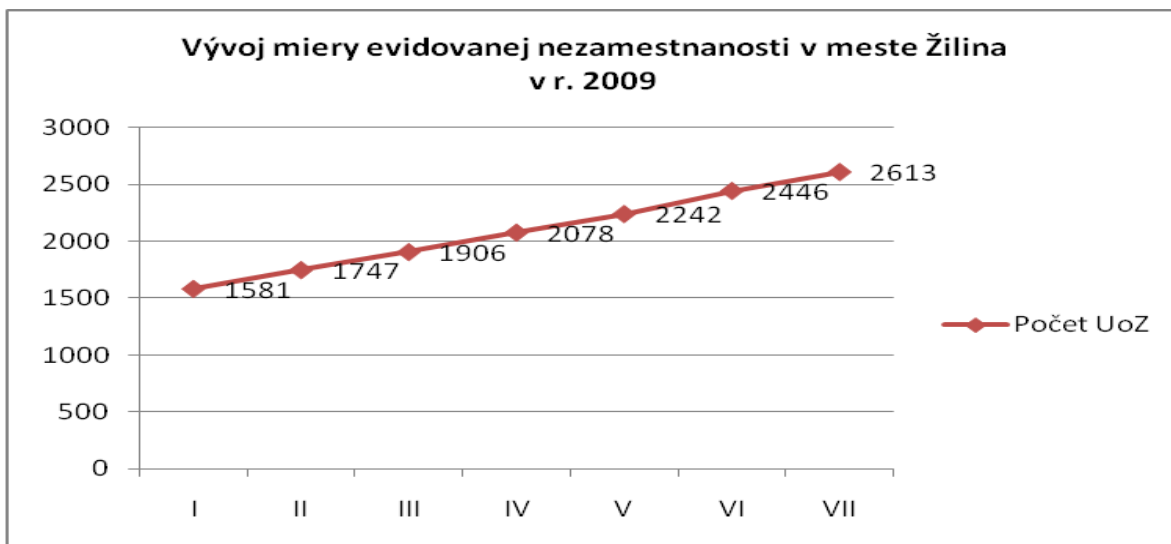
Vývoj disponibilnej miery nezamestnanosti (DMN) každoročne opisuje porovnateľnú krivku. Smerom k letným mesiacom je evidovaný pokles najmä z dôvodu nabiehajúcich sezónnych prác a brigád a ku koncu roku nárast z dôvodu ukončenia sezónnych prác doma aj v zahraničí, v prevažnej miere v stavebníctve, službách a obchode. V medziročnom porovnaní zaznamenala DMN na pracoviskách regiónu k 12/2008 nárast v porovnaní s priemernou ročnou hodnotou.

Najčastejšou príčinami nezamestnanosti v okrese a faktormi, ktoré ovplyvňujú stav zamestnanosti v okrese a v meste sú nevhodná štruktúra uchádzačov o zamestnanie a nedostatok voľných pracovných miest, ktoré pôsobia na neustále sa prejavujúcom nesúlade medzi ponukovou a dopytovou stránkou trhu práce.

Prítok UoZ do evidencie bol v r. 2008 najvyšší v mesiacoch september (evidovali sa prevažne absolventi stredných škôl), január (prítok UoZ z dôvodu ukončenia prac. pomeru na dobu určitú), jún (evidovali sa absolventi vysokých škôl). Zvýšený prítok v posledných mesiacoch bol v dôsledku reakcie zamestnávateľov na hospodársku krízu (ukončovanie pracovných zmlúv na dobu určitú a v skúšobnej dobe), ukončenie sezónnych prác, realizácia prvých hromadných prepúšťaní.

Koniec roka spôsobil obrat vo vývoji nezamestnanosti, ktorej krivka začala stúpať.

K 31.7. 2009 evidoval ÚPSVaR v meste Žilina **2613** UoZ (uchádzač o zamestnanie) z celkového počtu aktívne činného obyvateľstva (42622 osôb), čo reprezentuje 6,13 % výšku nezamestnanosti v meste.

Zdroj : ÚPSVaR, Žilina

Tabuľka č.8 **Skladba UoZ v okrese podľa dĺžky evidencie**

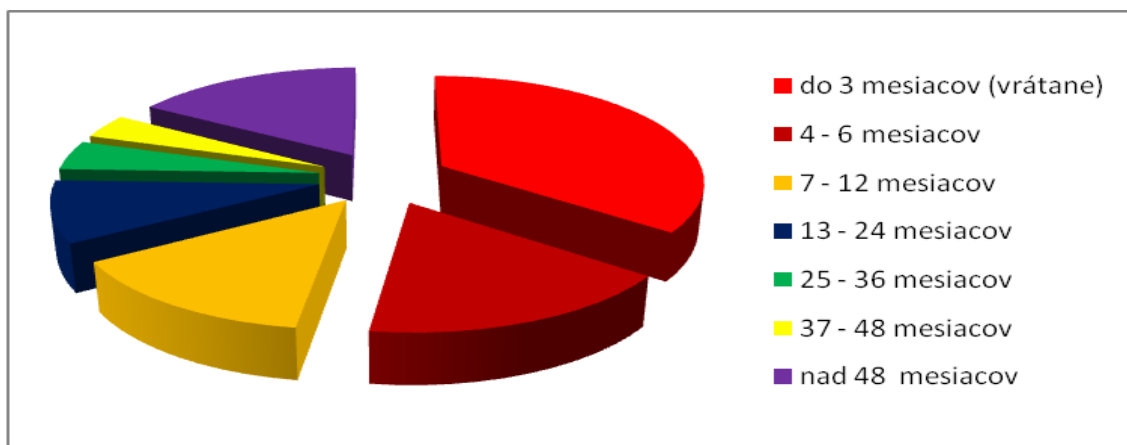

	do 3 mesiacov (vrátane)	4 - 6 mesiacov	7 - 9 mesiacov	10 - 12 mesiacov	13 - 18 mesiacov	19 - 24 mesiacov	25 - 30 mesiacov	31 - 36 mesiacov	37 - 42 mesiacov	43 - 48 mesiacov	nad 48 mesiacov
Počet UoZ	983	473	247	145	166	93	65	59	55	47	454
%	35,3	17,0	8,9	5,2	6,0	3,3	2,3	2,1	2,0	1,7	16,3
spolu											2787

Zdroj : ÚPSVaR, Žilina

Štruktúru UoZ podľa dĺžky evidencie môžeme rozdeliť do dvoch základných skupín a to do 12 mesiacov, ktorej priemerný ročný počet UoZ tvoril 66,3 % podiel z celkového priemerného ročného počtu UoZ v okrese. V tejto skupine najväčší podiel tvorili UoZ s dĺžkou evidencie do 3 mesiacov. Druhú skupinu tvoria UoZ dĺžkou evidencie nad 12 mesiacov (dlhodobo evidovaní) s podielom 32,52 %. V tejto skupine najväčší podiel tvorili UoZ s dĺžkou evidencie nad 48 mesiacov.

Graf č. 1 Štruktúra UoZ podľa dĺžky evidencie

Zdroj : ÚPSVaR, Žilina

Z pohľadu vekovej štruktúry je v evidencii príslušného úradu práce najviac UoZ vo veku **od 25 do 49 rokov**, t.j. v produktívnom veku, ktorí tvoria najpočetnejšiu skupinu medzi UoZ. Ich podiel na celkovom počte UoZ predstavuje cca **53 %**. Z celkového počtu UoZ je to **1498 osôb**.

Tabuľka č.9 Evidencia UoZ v meste z pohľadu veku

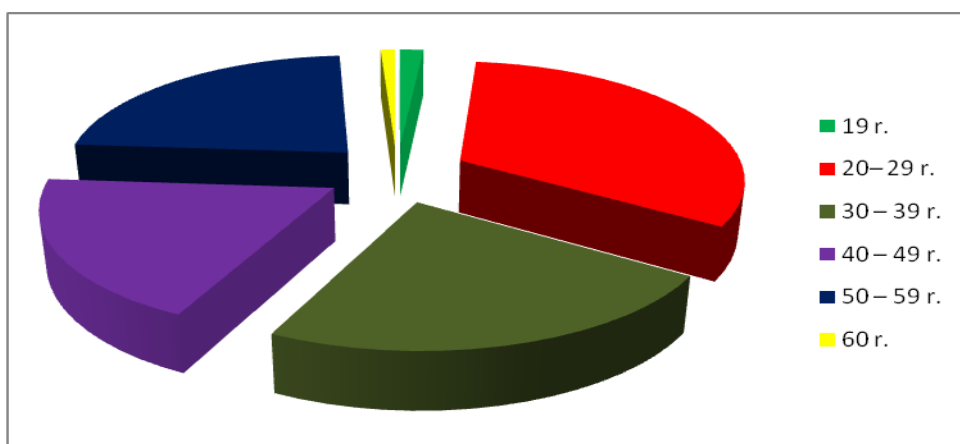
	pohlavie	Uchádzači o zamestnanie:	spolu
Celkový počet UoZ		Stav k 31.8.2009	2832
vek 15 až 24 r.	muži	348	619
	ženy	271	
vek 25 až 34 r.	muži	312	693
	ženy	381	

vek 35 až 49 r.	muži	344	805
	ženy	461	
vek 50 r. až 55 r.	muži	210	433
	ženy	223	
vek 55 r. a viac	muži	171	282
	ženy	111	

Zdroj : ÚPSVaR, Žilina, MsÚ Žilina

Graf č. 2 Štruktúra UoZ podľa veku

Zdroj : ÚPSVaR, Žilina

Tabuľka č. 10 Skladba UoZ v meste podľa dosiahnutého veku v r.2008

	15 r.	16 r.	17 r.	18 r.	19 r.	20–24 r.	25–29 r.	30–34 r.	35–39 r.	40–44 r.	45–49 r.	50–54 r.	55–59 r.	60 r.
počet	0	0	7	12	28	572	403	290	234	261	310	433	253	29
poradie						I.	III.	IV.				II.		

Zdroj : ÚPSVaR, Žilina

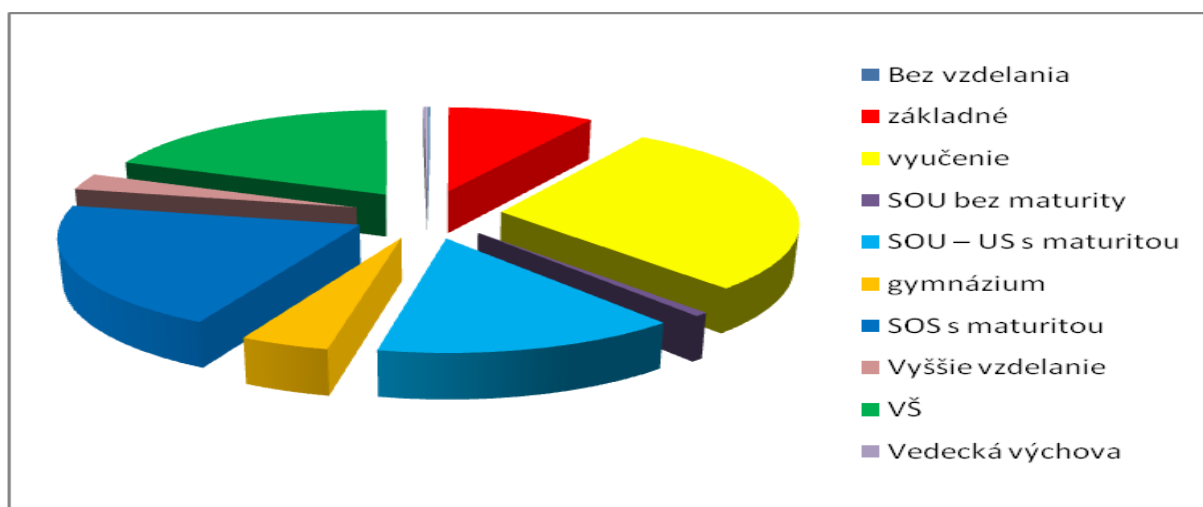
Štruktúra UoZ podľa **veku** odráža vekové kategórie podľa mobility umiestňovania na trhu práce. Najpočetnejšiu vekovú skupinu tvoria UoZ vo veku od 20-24 rokov (ide o UoZ prevažne absolventov, ktorí sú postupne v priebehu roka umiestňovaní na TP podľa dopytu) a veková skupina od 50-54 rokov, ide o UoZ o pomerne ťažko umiestniteľných na TP. Početne výraznú skupinu tvorili UoZ vo veku od 25-29 rokov.

Štruktúra UoZ podľa **dosiahnutého stupňa vzdelania** odráža celkovú vzdelanostnú úroveň obyvateľstva.

Tabuľka č.11 **Skladba UoZ v meste podľa dosiahnutého vzdelania**

	Bez vzdelania	základné	vyučenie	SOU bez maturity	SOU – US s maturitou	gymnázium	SOS s maturitou	Vyššie vzdelanie	VŠ	Vedecká výchova	spolu
Počet	4	254	819	19	415	122	580	76	537	6	2 832
Poradie			I.		IV.		II.		III.		

Zdroj : ÚPSVaR, Žilina

Graf č. 3 **Štruktúra UoZ podľa stupňa dosiahnutého vzdelania**

Zdroj : ÚPSVaR, Žilina

V podmienkach mesta je najpočetnejšie zastúpená nízkokvalifikovaná sila - vyučení s podielom 29,6 %. Prekvapivo, UoZ s úplným stredným odborným vzdelaním s maturitou s podielom 20,5 % sú v poradí druhou skupinou a treťou najpočetnejšou skupinou UoZ s VŠ s podielom 19,0 % . Štvrté miesto patrí absolventom SOU s maturitou (14,7%).

Ako problémová sa javí skupina UoZ so základným vzdelaním a bez vzdelania (10 %), kde najpočetnejšie zastúpenie reprezentuje rómska časť populácie. Ide o skupinu bez pracovného zaradenia, pomocných a nekvalifikovaných pracovníkov. Je to veľmi riskantná skupina, ktorú je veľmi náročné umiestniť na trhu práce.

V rómskej populácii má len približne 85 % osôb ukončené alebo neukončené základné vzdelanie a z toho dôvodu nízke šance získať zamestnanie.

V tomto smere by bolo potrebné orientovať UoZ na rekvalifikovanie a doplnenie svojho vzdelania podľa aktuálnych potrieb trhu práce v regióne a to hlavne strednej vekovej skupiny.

Väčšina nezamestnaných osôb sú Rómovia zo sociálne znevýhodnených skupín obyvateľstva a je to väčšinou skupina osôb evidovaná v kategórii dlhodobo evidovaných UoZ..

Ide o ľudí, ktorí stratili prácu a vplyvom dlhodobej nezamestnanosti i pracovné návyky a zručnosti, ako aj schopnosť samostatne riešiť svoje uplatnenie na trhu práce.

Tabuľka č.12 **Skladba UoZ v meste podľa stavu a partnerského spolužitia**

	slobodný	Vydatá/ ženatý	rozvedený	vdovec	Druh / družka	nezistené	spolu
spolu	1 325	1 172	286	39	0	10	2 832

Zdroj : ÚPSVaR, Žilina

Z celkového počtu UoZ tvoria v meste 41,41 % vydaté/ ženaté osoby a 46,82 % slobodné osoby.

V evidencii uchádzačov rómskej národnosti mnohokrát figurujú obaja ekonomicky aktívni manželia, resp. partneri, čo spôsobuje ich úplnú závislosť a odkázanosť na sociálnu pomoc štátu.

Prognózy a odhady

Tendencie zamestnanosti v krátkodobej perspektíve roku 2009 v regióne

Priemysel regiónu je diverzifikovaný so zastúpením rôznych odvetvových agregácií. V uplynulých troch rokoch sa vybudovalo v regióne niekoľko podnikov, ktoré zamestnali značný počet zamestnancov. Zaradili sa do perspektívne a najdynamickejšie sa rozvíjajúceho odvetvia automobilového priemyslu s previazanosťou na subdodávateľské firmy, ktoré vyrábajú rôzne komponenty. Ďalšími silnými odvetvami sú stavebníctvo, strojársky priemysel, kovospracujúci priemysel, odvetvia ľahkého priemyslu (textilný, odevný), drevárska výroba, výroba potravín a nápojov, výroba, rozvod elektriny, plynu a vody. V roku 2008 zamestnanosť stúpala. Ku koncu roka, dôsledkom ekonomickej krízy vo svete začali podniky vo väčšom počte ukončovať so zamestnancami pracovné zmluvy v skúšobnej dobe a na dobu určitú a nahlasovali hromadné prepúšťania.

Na základe monitoringu vývoja zamestnanosti u zamestnávateľov v regióne ÚPSVaR v Žiline proporcionálnym výberom oslovil 121 zamestnávateľských subjektov, z ktorých odpovedalo 86 zamestnávateľov. Z vyhodnotenia monitoringu jednoznačne vyplýva pokles rastu zamestnanosti v roku 2009. Takmer 60 oslovených zamestnávateľských subjektov už znižovalo alebo plánuje znížiť počty zamestnancov a to najmä v dôsledku hospodárskej krízy z toho vyplývajúcich problémov s odbytom výrobkov, pokles objemu objednávok, znižovanie výroby v priemere až o 40%, čo bude mať vplyv na pokles zamestnanosti. V tejto situácii zamestnávatelia prijímajú krátkodobé opatrenia, ktoré sú zamerané na okamžité zníženie nákladov, predlžuje sa doba prefinancovania výroby, zamestnancom sa vypláca 60% z priemernej mzdy, skracuje sa pracovný týždeň, prechádza sa z trojzmennej prevádzky na dvojzmennú. Prevažná väčšina firiem predpokladá v r. 2009 a najbližšom období nepriaznivé hospodárske výsledky a stratu.

• Sociálnoprávna ochrana detí a sociálna kuratela

V roku 2008 bol zaznamenaný v územnom obvode ÚPSVaR Žilina nárast počtu rodín a detí, ktorým bola poskytnutá sociálnoprávna ochrana (SPO) a sociálna kuratela (SK), čo dokumentuje aj nasledujúca tabuľka.

Tabuľka č.13 **Počet evidovaných rodín a detí v r. 2008**

Okres	Počet rodín	Počet detí	Nárast oproti r. 2008
-------	-------------	------------	-----------------------

			rodín	detí
Bytča	1 461	1 986	331	458
Kysucké N. Mesto	1 763	2 117	44	- 30
Okres Žilina	11 944	14 310	1 474	694
Kraj	15 168	18 413	1 174	1 692

Zdroj : ÚPSVaR, Žilina

• Pomoc v hmotnej núdzi

ÚPSVaR, oddelenie pomoci v hmotnej núdzi okrem dávky a príspevkov v hmotnej núdzi poskytoval dotácie na stravu, školské potreby a motivačný príspevok pre deti v hmotnej núdzi v predškolských zariadeniach a školách a náhradné výživné.

Keďže sa jedná o stav, keď príjem občana a fyzických osôb, ktoré sa s občanom spoločne posudzujú, nedosahuje životné minimum a tento príjem si nemôžu zabezpečiť alebo zvýšiť vlastným pričinením, uvedené formy pomoci bývajú poskytované v prevahe príslušníkom MRK.

Tabuľka č. 14 Porovnanie priemerného počtu poberateľov DHN a PkD a čerpania príspevkov

Okres	Počet poberateľov DHN a PkD a čerpanie finančných prostriedkov			
	Rok 2007	v tis Sk	Rok 2008	v tis Sk
Bytča	979	2 143	829	1 949
Kysucké N. Mesto	1 023	2 463	883	2 322
Žilina	3 454	7 532	2 841	6 552
Región	5 456	12 138	4 553	10 823

Zdroj : ÚPSVaR, Žilina

V r. 2008 bol priemerný ročný počet poberateľov DHN a PkD v regióne 4 553, z toho 65,44 % z nich pochádza z okresu Žilina. V porovnaní s minulým rokom priemerný ročný počet poklesol o 613 poberateľov.

Oddelenie pomoci v hmotnej núdzi mesačne sleduje nielen u žiadateľov ale i u všetkých spoločne posudzovaných osôb nárok na dávku a príspevky:

- príspevok na zdravotnú starostlivosť
- príspevok na bývanie
- aktivačný príspevok
- ochranný príspevok.

Počet poberateľov pomoci v hmotnej núdzi v roku 2008 oproti roku 2007 poklesol. K 31.12.2008 bolo 4520 poberateľov pomoci v hmotnej núdzi, z toho 1571 evidovaných UoZ.

Tabuľka č. 15 Štruktúra poberateľov DHN v r. 2008

	Počet poberateľov DHN
--	-----------------------

Okres	Jednotlivec	Jednotlivec s dieťaťom najviac so 4 deťmi	Jednotlivec s viac ako 4 deťmi	Dvojice bez detí	Dvojice s dieťaťom najviac so 4 deťmi	Dvojice s viac ako 4 deťmi
Kysucké N. Mesto	628	136	2	65	58	11
Bytča	619	72	2	44	96	3
Žilina	2334	231	6	128	74	11
Región	3581	439	10	237	228	25

Zdroj : ÚPSVaR, Žilina

• Ekonomický rozvoj

Ekonomiku mesta Žilina charakterizujú najmä odvetvia priemyslu, stavebníctva, energetiky a služieb. Dominuje tu predovšetkým strojársky, elektrotechnický, textilný, potravinársky priemysel, ďalej priemysel chemický a papierenský, priemysel stavebných hmôt a dreva. V poslednom období sa prudko rozvíja aj turistický ruch – kúpele, hotelierstvo, lyžovanie, vzdelávanie, odvetvie informačných technológií, logistické a špedičné parky. Významným investorom v regióne je KIA MOTORS SLOVAKIA, s. r. o.

Prehľad perspektívnych podnikov (stredných a veľkých) so stabilným postavením na pracovnom trhu (ziskových ekonomických subjektov z registra organizácií ŠÚ SR) v Žilinskom regióne podľa kategórie pracovníkov (od 50 do nad 1000 zamestnancov) a objemu produkcie (nad 40 mil.Sk).

Tabuľka č. 16 Zoznam perspektívnych podnikov v meste

Názov	OKEČ	Obec sídla organizácie	Druh vlast.	Počet zam.	Objem produk. /v tisEUR/	Progn. na r. 2009
KIA Motors Slovakia, s.r.o.	34100	Žilina	zahraničné	2831	5000000	–
VÁHOSTAV-SK,a.s. Prevádzka PREFA	45210	Žilina	súkromné tuzemské	1686 (118)	150000-299999	nárast 50 zam.
Stredoslov. energetika a.s.	40130	Žilina	medzinár. s verej.sekt.	1287	5000000	–
Nemocnica s poliklin.	85110	Žilina	štátne	1368	15000-29999	pokles
Mobis Slovakia, s.r.o.	34300	Žilina	zahraničné	1003	300000-499999	pokles 50 zam.
SAD Žilina,a.s.	60219	Žilina	štátne	587	6000-14999	–
Zberné suroviny, a.s.	51570	Žilina	zahraničné	474	15000-29999	pokles 40zam.
COOP Jednota Žilina, s.d.	52110	Žilina	družstevné	865	30000-149999	–
Severosl. vodárne a kanalizácie,a.s.	41002	Žilina	súkromné tuzemské	396	15000-29999	nárast 5 zam.
SKYBAU,spol. s r.o.	45210	Žilina	súkromné tuzemské	447	30000-149999	pokles
FERONA Slovakia,a.s.	51520	Žilina	súkromné tuzemské	291	15000-29999	HP 22 zam.
DPM Žilina,s.r.o.	60211	Žilina	vlastníctvo územ.samos	273	5000-5999	pokles
Elektrovod Žilina,a.s.	28110	Žilina	štátne	342	15000-29999	pokles 6 zam.
Dexia banka Slovensko,	64190	Žilina	medzinárod.	856	nezistené	pokles

a.s.			súkromné			35zam.
EEM,a.s.	45219	Žilina	súkromné tuzemské	293	15000- 29999	nárast 9 zam.
PEZA, a.s.	15810	Žilina	súkromné tuzemské	300	6000- 14999	–
SUNGWOO HITECH Slovakia,s.r.o	28110	Žilina	súkromné tuzemské	421	6000- 14999	pokles 40 zam.
DONG HEE Slovakia,s.r.o	34300	Žilina	zahraničné	375	6000- 14999	pokles 35 zam.
Metsä Tissue,a.s.	21220	Žilina	zahraničné	453	30000- 149999	pokles 9zam.
Detektívna informačná služba, s.r.o.	7460	Žilina	súkromné tuzemské	530	5000-5999	–
BYTTERM,a.s.	40300	Žilina	súkromné tuzemské	242	15000- 29999	nárast 5 zam.
Automobile Logistics Slovakia, s.r.o.	63100	Žilina	zahraničné	163	5000-5999	pokles 20zam.
FINES,a.s.	36140	Žilina	súkromné tuzemské	234	6000- 14999	pokles 10 zam.
Žilinská teplárenská,a.s.	40300	Žilina	štátne	194	15000- 29999	–
Cestné stavby Žilina, spol. s r. o.	45230	Žilina	súkromné tuzemské	174	6000- 14999	nárast 15 zam.
Slovexperta, s. r.o.	66210	Žilina	súkromné tuzemské	182	5000-5999	pokles 30 zam.
COLSPEDIA, spol s r.o.	63400	Žilina	súkromné tuzemské	157	6000- 14999	–
EMTEST, a.s.	31620	Žilina	súkromné tuzemské	166	4000-4999	pokles 15 zam.
Slovpanel,a.s.	45211	Žilina	súkromné tuzemské	150	6000- 14999	–
Stavomontáže,a.s.	45450	Žilina	súkromné tuzemské	138	6000- 14999	–
LIBEX,s.r.o.	51390	Žilina	zahraničné	137	30000- 149999	nárast 7 zam.
MODEX,a.s.	18220	Žilina	súkromné tuzemské	160	4000-4999	nárast 10 zam.
BCI,a.s.	41202	Žilina	súkromné tuzemské	194	15000- 29999	pokles 10 zam.
VITAL,a.s.	36120	Žilina	súkromné tuzemské	134	6000- 14999	pokles 15 zam.
Ryba Žilina,spol s r.o.	15200	Žilina	súkromné tuzemské	172	6000- 14999	pokles
Slovenská Logistická,s.r.o.	60240	Žilina	súkromné tuzemské	128	nezistené	–

Zdroj : ÚPSVaR, Žilina

• Poľnohospodárstvo a priemysel

Kataster mesta Žilina sa rozprestiera na rozlohe **8 003** ha. Ich územné charakteristiky a špecifiká sú uvedené v nasledovných tabuľkách.

Tabuľka č.17 Územné charakteristiky

Názov územia	Celková výmera územia v ha			
	v tom			
				v tom

	Spolu	poľnohospodárska pôda	nepoľnohospodárska pôda	lesný pozemok	vodná plocha	zast. plocha a nádvorie	ostatná plocha
Kraj ZA spolu	680 839	246 268	434 571	378 482	12 795	24 999	18 295
Okres Žilina	81 509	30 049	51 460	43 028	1 289	4 580	2 562
Mesto Žilina	8 003	3 372	4 631	2 073	371	1 627	560

Zdroj : Regiostat, MsÚ Žilina

Kataster obcí má v registri "C" katastrálneho operátu EN registrované parcely o výmere – Žilina 3 372 ha .

Podľa pozemkových kultúr je kataster obcí rozdelený nasledovne:

Tabuľka č.18 Skladba poľnohospodárskej pôdy v meste

Výmera (v ha)	Zastavané plochy a nádvorie	Orná pôda	Ovocný sad	Záhrady	Trvalé trávne porasty	vinice	Ostatné plochy
Žilina	1 627,46	1 572,96	29,59	363,54	14 06,20	0	560,00

Zdroj : Regiostat, MsÚ Žilina

Agropogénny tlak na využívanie pôdy na iné účely ako na plnenie jej primárnych produkčných a environmentálnych funkcií spôsobuje jej pozvoľný úbytok

- **Občianska vybavenosť**
- **Školstvo, vzdelávanie a mimoškolská činnosť**

Predškolská výchova

Na území mesta je zriadených 21 materských škôl a 5 materských škôl pri základných školách. Celkový počet detí, ktoré navštevujú predškolské zariadenia je 2015. Analýza demografického vývoja na území mesta ukazuje, že počet detí bude v materských školách od roku 2008 stúpať ročne približne o sto detí.

Školské vzdelávanie a príprava

V sieti základných škôl je zaradených 18 škôl, z toho 5 základných škôl s materskou školou, ktoré navštevuje 6582 žiakov. Počet žiakov má v súčasnosti klesajúcu tendenciu, avšak na základe počtu živo narodených detí sa predpokladá, že v nasledujúcom roku budú počty žiakov základných škôl stúpať.

Tabuľka č.19 Prehľad vzdelávacích inštitúcií v meste

	MŠ	Počet detí navštevujúcich MŠ		ZŠ	Počet detí navštevujúcich ZŠ		SOŠ	Počet detí navštevujúcich SOŠ	
		celkovo	rómske deti		celkovo	rómske deti		celkovo	rómske deti
spolu	26	2 015	1	18	6 255	63	23	7 472	0

Zdroj : MsÚ Žilina

Spádovou školou pre deti z rodín žijúcich na Bratislavskej ulici je Základná škola na Hollého ulici. Túto školu navštevuje 169 detí, z toho podľa odhadov pedagogického zboru približne 66 žiakov je rómskej národnosti. Škola má dlhodobé skúsenosti s výchovou, vzdelávaním i mimoškolskými aktivitami rómskych detí a mládeže. Škola vykonáva asi 80% mimoškolských aktivít sama, 20% vykonávajú v priestoroch školy iné organizácie.

Vzhľadom na vysoký počet detí z MRK sa škola každoročne uchádza o pridelenie podpory na výkon asistenta učiteľa, avšak pridelené dotácie nezodpovedajú reálnym potrebám na predškolský i školský výchovný a vzdelávací proces a nedovoľujú zabezpečiť požadovaný počet asistentov.

Mimoškolská činnosť

Na území mesta je zriadené Centrum voľného času Spektrum s ponukou 126 voľnočasových aktivít pre 1900 detí a Centrum voľného času Žirafa s ponukou 347 pre 4400 detí.

• Kultúrne služby

Na území mesta Žilina sa nachádzajú kultúrne organizácie viacerých zriaďovateľov (Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky, Žilinský samosprávny kraj, Mesto Žilina, Matica slovenská, občianske združenia, nadácie, súkromné inštitúcie).

V kultúrnej oblasti v Žiline pôsobí množstvo organizácií a inštitúcií. V Žiline sú kultúrne telesá, ktoré dosiahli mnohé významné úspechy na domácich a zahraničných súťažiach či prehliadkach.

Podmienky pre kultúrne vyžitie obyvateľov mesta sa realizujú v rámci individuálnych aktivít a podujatí podľa harmonogramu kultúrnych podujatí, odsúhlasenom zastupiteľstvom. V súlade s ním Mesto Žilina usporadúva každý rok Staromestské slávnosti, ktoré sa stali najväčšou prehliadkou kultúry v meste. Prezentujú sa tu súbory i hostia zo Slovenska a zo zahraničia, organizujú sa rôzne výstavy a súťaže. Ďalšími väčšími akciami, ktoré mesto usporadúva sú: Carneval Slovakia Žilina, ktorý sa koná pri príležitosti fašiangov, Kultúrne leto, Žilinské dni zdravia, Mikuláš v meste a Čas vianočný.

• Sociálne a zdravotnícke služby

Sociálnu infraštruktúru v meste Žilina môžeme charakterizovať predovšetkým orientáciou na tradičné typy služieb.

Mesto Žilina prevádzkuje 3 detské jasle s kapacitou 130 miest. Uvedené zariadenia zabezpečujú starostlivosť nielen pre zdravé deti, ale integrujú sa tu aj deti so zdravotnými poruchami.

Mesto zabezpečuje v zmysle zákona o sociálnej pomoci spoločné stravovanie pre občanov, ktorí sú poberateľmi starobného dôchodku, alebo sú pre svoj nepriaznivý zdravotný stav odkázaní na spoločné stravovanie.

Denný stacionár pre seniorov a zdravotne a telesne postihnuté osoby na sídlisku Vlčince zabezpečuje prípravu, výdaj a rozvoz stravy. Súčasťou objektu sú aj klubové priestory s vyšším štandardom, kde môžu občania mesta aktívne tráviť voľný čas.

Mesto Žilina zabezpečuje cestou opatrovateľskej služby pomoc občanom, ktorí si pre svoj nepriaznivý zdravotný stav nedokážu samostatne poradiť s vykonávaním nevyhnutných životných úkonov, s prácami v domácnosti či v kontakte so sociálnym prostredím.

V správe mesta je i zariadenie pre dočasné bývanie, ktorého kapacita je 10 jednoizbových bytov a 2 garsónky, slúžiacich pre občanov, ktorí sa z rôznych dôvodov ocitli v núdzi. Pre

poskytovanie kvalitných, efektívnych a perspektívnych služieb je potrebné zvýšiť štandard sociálnych objektov a ich kapacitné možnosti.

Rôzne formy pomoci pre spoločensky neprispôsobivých občanov zabezpečuje mesto i v spolupráci s orgánmi štátnej správy, cirkvami a neziskovými organizáciami.

V meste sídli štátne zdravotnícke zariadenie Fakultná Nemocnica s poliklinikou, ktoré poskytuje komplexnú zdravotnú starostlivosť v rámci primárnej, sekundárnej a jednodňovej ambulantnej starostlivosti pre občanov mesta a okolia. Má kapacitu 801 lôžok a k 31.3.2008 tam pracovalo 1450 zamestnancov. Okrem nemocnice poskytujú zdravotnú starostlivosť aj 3 neštátne polikliniky a viacero súkromných ambulancií, ktoré pokrývajú takmer všetky lekárske odbory. Zdravotnú starostlivosť zabezpečuje i viacero agentúr starostlivosti. Dostatočne vybudovaná je aj sieť lekární. V meste sídli letecká a klasická záchranná zdravotná služba.

- **Inžinierska a technická infraštruktúra**
- **Dopravná infraštruktúra**

Mesto Žilina má významné postavenie ako dopravný uzol Slovenska. Oddávna bolo križovatkou obchodných ciest. Križovali sa tu cesty prichádzajúce zo všetkých smerov do doliny Váhu, Kysuce a Rajčianky.

Nadregionálne dopravné vzťahy v súčasnosti zabezpečujú najmä tri cesty medzinárodného významu E 50 (Atlantik-Paríž-Praha-Ukrajina) a E 75 (Balt-Beograd-Atény) a E 442. Diaľnice D1 (z Bratislavy do Košíc) a D 3 sú v súčasnosti vo výstavbe a súčasťou tohto dopravného komplexu je i výstavba diaľničného prívádzača do Strážova a na žilinskú estakádu.

Mesto je významné i z pohľadu železničnej dopravenej vybavenosti, a jej niektoré trate plnia funkciu medzinárodných magistrál. Najviac rýchlikov premáva na trati z Bratislavy do Košíc. Priame vlakové spojenia sú do Prahy, Varšavy, Katovic, Moskvy a do Budapešti.

V roku 1975 bolo uvedené do prevádzky letisko pri Dolnom Hričove, ktoré má dnes medzinárodný charakter, letecké spoje premávajú na letisko Praha-Ruzyně. Pristávať tu môžu lietadlá s kapacitou do 60 cestujúcich a pre pristávanie väčších lietadiel je plánované rozšírenie prístávacej dráhy.

Mestská hromadná doprava bola zavedená v roku 1949. Doprava sa postupne rozširovala a v súčasnosti sú autobusmi sprístupnené všetky časti mesta, vrátane okrajových. Pravidelná premávka trolejbusovej dopravy začala v roku 1994 na linke z centra mesta do časti Vlčince. Dnes trolejbusy zabezpečujú dopravu na všetkých najvýznamnejších trasách. Minulom roku prepravil 14,4 mil. cestujúcich. Dopravný podnik je 100 % obchodnou spoločnosťou mesta.

- **Inžinierske siete**

Skupinový vodovod v meste Žilina bol budovaný od roku 1908 s využitím miestnych zdrojov ako aj vodných zdrojov v Turskej doline. Vodovod je v majetku a prevádzkovaní Severoslovenských vodární a kanalizácií, a.s. .

Mesto Žilina je zásobované pitnou vodou z viacerých vodárenských zdrojov. Rozhodujúcim zdrojom je vodárenská nádrž Nová Bystrica s kapacitou 1 030 l/s.

Výstavba nových vodovodov sa predpokladá v tých lokalitách mesta, kde je to v súlade s požiadavkami ÚPD mesta a finančnými možnosťami SEVAK-u, a. s. Rekonštrukcie a opravy rozvodných vodovodných potrubí sa plánujú s ohľadom na percento zníženia strát vody, výmeny starých nevhodných potrubí a hlavne výmeny potrubných prípojk ako aj potreby zvýšenia kapacity potrubia pre zabezpečenie rozvoja a potrieb mesta.

Kanalizácia v meste bola budovaná od roku 1908. Odpadové vody boli do roku 1985 odvádzané na starú ČOV Žilina. V septembri 1985 sa spustila do prevádzky nová spoločná čistiareň odpadových vôd S-ČOV Žilina, ktorá je umiestnená na katastrálnom území obce Horný Hričov. Ide o mechanicko – biologickú ČOV s kalovým a plynovým hospodárstvom, ktorá má kapacitu 1 617 l/s.

Mesto Žilina má vybudovanú pomerne rozsiahlu plynovodnú sieť (primárnu VTL, aj sekundárnu STN a NTL plynovody s príslušnými zariadeniami OS,RS a DRS). Kapacita zariadení je postačujúca pre pokrytie súčasnej spotreby, ako aj pre predpokladaný budúci rozvoj mesta.

Tabuľka č.20 **Skladba inžinierskych sietí v meste**

	Verejný vodovod	Spotreba pitnej vody - spolu	Spotreba pitnej vody - pre domácnosti	Verejná kanalizácia	Počet prípojk kanalizačnej siete	Počet hlavných telefonných staníc spolu	Počet hlavných telefonných staníc bytových
Žilina	6 985	5 193 794	3 525 275	6 767 521	4 379	22 277	14 912

Zdroj : Regiostat

• Technická vybavenosť

Trend celkovej spotreby tepla z odberných miest pripojených na sústavu zásobovania teplom z teplárne je po období znižovania v rokoch 1993 až 2000 v súčasnosti stabilizovaný.

Pre smerovanie rozvoja teplárne zosúladeného so Smerným územným plánom sa vychádza z dvoch aspektov a to z rozvoja teplárne z pohľadu dlhodobého trendu spotreby tepla v meste Žilina a z aspektu využitia výroby elektrickej energie ako stabilizačného prvku ekonomickej efektívnosti.

Tabuľka č.21 **Prehľad technickej vybavenosti mesta**

	existencia
Pošta	áno (12)
Káblková televízia	áno
Verejný vodovod	áno
Verejná kanalizácia	áno
Kanalizačná sieť pripojená na ČOV	áno
Rozvodná sieť plynu	áno
Stanica vlakov osobnej dopravy	áno

Zdroj : Regiostat

• Ochrana a racionálne využívanie vôd

Územie mesta Žilina predstavuje v dôsledku jeho geomorfologickej skladby oblasť, ktorá je výrazne modelovaná miestnymi tokmi. V obdobiach zvýšenej zrážkovej činnosti dochádza k

eróznym pochodom a povodňovým situáciám, ktoré majú lokálne katastrofický priebeh. Na miestnych potokoch sa v krátkom časovom období mnohonásobne zvyšuje prietok, dochádza k vybrežovaniu potokov, podmývaniu brehov, vzniku lokálnych zosuvov s následkom častého znižovania prietochnosti a zaplavovaniu aj osídlených častí - intravilánu mesta.

V roku 1994 sa začalo s budovaním Vodného diela Žilina. Do prevádzky bolo uvedené v rokoch 1997-1998. Vodná nádrž má objem 18,15 mil. kubických metrov a slúži ako zdroj vody pre priemysel a poľnohospodárstvo, závlahy, využívanie vodnej energie, plavbu, rekreáciu, chov rýb a ochranu pred veľkými vodami.

• Nakladanie s odpadmi

Mesto Žilina v súlade s platnou legislatívou Slovenskej republiky zabezpečuje nakladanie s komunálnymi a drobnými odpadmi - zber a odvoz odpadov, triedenie odpadov pre zhodnotenie a zneškodnenie odpadov skládkovaním.

Tabuľka č.22 **Nakladanie s komunálnym odpadom v meste**

Vybrané ukazovatele za obce	Množstvo komunálneho odpadu	Využívaný komunálny odpad	Zneškodňovaný komunálny odpad
Mesto Žilina	26 031,55 ton	1 014,45 ton	25 017,10 ton

Zdroj : Regiostat

V súčasnom systéme nakladania s komunálnym odpadom v meste využíva len 3,89 % z celkového množstva odpadu.

Doterajší vývoj nakladania s odpadmi nebol v dostatočnej miere zameraný na zvyšovanie podielu triedenia odpadov a na ich zhodnocovanie, a chýbal najmä komplexný systém, ktorý by pri ekonomickej náročnosti tohto procesu umožnil jeho plnohodnotnú realizáciu tak v kvantitatívnej ako aj kvalitatívnej oblasti. Pre potreby komplexného nakladania s odpadmi bol vypracovaný projekt „Integrovaný systém odpadového hospodárstva mesta Žilina“ v roku 2005/2006. Jeho cieľom bolo získanie projektovej dokumentácie pre stavebné povolenie na rozšírenie jestvujúcej skládky odpadov Žilina - Považský Chlmec, separovaný zber (estetizácia stojísk odpadov, zberové dvory, triediaca linka) a spracovanie stavebných odpadov. Fyzická realizácia projektu v naplánovanom rozsahu nebola zatiaľ realizovaná.

• Bývanie a bytová politika

Tabuľka č.23 **Domy, byty a ukazovatele bývania v meste**

	Rodinné domy	Bytové domy	Ostatné budovy	Bytový fond spolu
Domy spolu	6 071	22 339	119	28 529

Zdroj : Regiostat

Problémy v tejto oblasti sú diskutované predovšetkým v súvislosti s obydliami na Bratislavskej ulici. Problém bývania je vnímaný ako jeden z najhlavnejších problémov, sprevádzajúcich život obyvateľov lokality a jeho riešenie je zainteresovanými vnímané ako zásadné pre riešenie ďalších, nadväzných oblastí ich života

Byty, ktoré na Bratislavskej ulici obývajú Rómovia, spravuje bytový podnik Bytterm, a. s. Ide konkrétne o 12 domov, v ktorých sa nachádza 89 bytov. Celkovo v nich žije cca 500 občanov, z toho 365 Rómov.

Veľkú rolu pri mapovaní podmienok bývania zohráva aj zadlženosť týkajúca sa platby za nájom. Priemerná zadlženosť na jednu rodinu je okolo 1.660 EUR (cca 50.000,- Sk), celková výška dlhu na nájomnom a platbách spojených s bývaním (preddavok platby za vodné a stočné, elektrické osvetlenie spoločných priestorov a odvoz komunálneho odpadu) predstavuje asi 151.365 EUR (4.560.000,-SK) , na čom sa Rómovia podľa informácií z Bytterm - u, a. s. podieľajú sumou 115.514 EUR (3.480.000,-SK) . Dôvodmi vzniknutých dlhov sú predovšetkým zlá finančná situácia, nezamestnanosť, ale aj nezodpovednosť a nezáujem pravidelne platiť za bývanie. Podľa vyjadrenia zástupcov Byttermu tým, ktorí za bývanie platia (aj Rómom) vychádza Bytterm v ústrety tým, že im zvyšuje kvalitu bývania jednak privádzaním pitnej vody zo spoločných priestorov priamo do bytov, tiež inštaláciou sprchových kútov a WC a pod., čím sa snažia pôsobiť aj na ostatných nájomníkov a podnietiť ich záujem platiť za bývanie.

Bytterm, a. s. Žilina informoval ešte o dvoch ďalších lokalitách, kde žijú Rómovia, ktorí majú taktiež problémy s platením nájomného: Sasinkova ulica - 3 rodiny a Predmestská ulica - 7

rodín. Kým obyvatelia na Sasinkovej dlhujú v priemere opäť asi 1.660 EUR (50.000,- Sk) medzi neplatičmi na Predmestskej ulici je priemerná zadlženosť okolo 2.822 EUR (85.000,- Sk).

Stav bytov v rómskom osídlení na ulici Bratislavská kopíruje všeobecné charakteristiky osídlenia obývaného skupinou ľudí žijúcou v sociálnom vylúčení - vysoká miera chudoby spôsobujúca ďalšie konzekvencie: neschopnosť platiť nájomné a ďalšie poplatky súvisiace s užívaním bytu, neschopnosť vykonávať opravy, atď.; vysoká pasivita prameniaca z predpokladaného neúspechu - koncentrácia neúspešných „príbehov“ a praktické nepripustenie si, že by to mohlo byť inak; život s nálepkou obyvateľa geta a pod.

Absolútna väčšina bytov na Bratislavskej ulici je v správe bytového podniku Bytterm, ktorý je súkromnou spoločnosťou s minimálnym podielom mesta.

Mesto v súčasnosti skolaudovalo na Bratislavskej ulici objekt s bytmi nižšieho štandardu, ktoré by mali slúžiť na zlepšenie podmienok bývania marginalizáciou ohrozených skupín obyvateľstva. Cieľom mesta bolo postaviť cenovo prijateľnejšie byty, aby sa zamedzilo vzniku nových neplatičov . V projekte je však už v tejto fáze viditeľných niekoľko nedostatkov (spôsob vykurovania, ďalšia koncentrácia sociálne odkázaných obyvateľov a ich problémov,...)

Vhodné by bolo zúročiť skúsenosti z niekoľkých podobných projektov realizovaných v iných obciach a mestách v rámci programu výstavby nájomných bytov nižšieho štandardu.

• Inštitucionálna sieť

• Matričný úrad:	Žilina
• Pracovisko daňového úradu:	Žilina
• Pracovisko Obvodného	
• oddelenia policajného zboru:	Žilina
• Okresný súd:	Žilina
• Okresné riaditeľstvo	
Hasičského a záchranného zboru:	Žilina
• Pracovisko obvodného úradu:	Žilina
• Územná vojenská správa:	Žilina
• Pracovisko ÚPSVaR:	Žilina

- Obvodný úrad ŽP: Žilina

- **Sociálna inklúzia MRK**

Príčiny a vznik problematiky sociálne exkludovaných skupín Rómov v meste Žilina siahajú ďaleko do minulosti. Akútnosť potrieb riešenia však bola v minulosti často zaznávaná a navrhované formy a spôsoby riešenia postrádali systematickosť. V predchádzajúcom období možno evidovať viacero iniciatív niektorých jednotlivcov, tieto však nenadobudli zásadnejšie rozmery a boli často robené bez strategickej prípravy. Iniciatívy sa zameriavali prevažne na kultúrne aktivity, pričom takmer bez povšimnutia sa prehľbovali problémy sociálneho charakteru. Tieto nadobúdali stále väčšie rozmery prevažne z dôvodu pasivity hlavných aktérov, avšak neraz aj ako dôsledok ich konania (napr. existencia vysokej koncentrácie marginalizovaných skupín na Bratislavskej ulici).

ÚSVRK odhaduje, že v meste žije približne 1200 Rómov. Mnohí z nich žijú v rozptyle medzi majoritou v rôznych častiach sídliskv meste. Títo sú považovaní za bezproblémových, prípadne v typoch problémov nevykazujúcich žiadnu odchýlku od majoritnej populácie.

Problematické sú tieto špecifické lokality:

- Bratislavská ulica
- Na Bôriku (*ide o viacero ulíc*).

Bratislavská ulica

Ide o najpočetnejšiu koncentráciu Rómov v Žiline. Obyvatelia tejto lokality vykazujú typické znaky príslušníkov sociálne vylúčenej skupiny, špecificky rómskych mestských get známejších z prostredia Českej republiky. Životné podmienky v tejto lokalite možno charakterizovať ako nevyhovujúce a značne prehľbujúce už teraz výrazné odlúčenie od majoritnej spoločnosti, prenikajúce do vzorcov správania ľudí, žijúcich v tomto type osídlenia.

Na Bôriku

Lokalita obývaná výrazne nižším počtom Rómov v porovnaní s Bratislavskou ulicou, nevykazujúca výraznejší vplyv chudoby, označovaná za problémovú predovšetkým z pohľadu miery kriminality a to kriminality označenej príslušníkmi polície ako sofistikovanejšej.

2.2. Audít podmienok sociálnej inklúzie a realizovaných opatrení

Vzhľadom na vtedajšie podmienky FSR pre budovanie LPSI, okres nezískal podporu v jeho etablovaní sa a partnerstvo tu nebolo vytvorené.

Mesto dosiaľ nevyužilo možnosť podpory terénnej sociálnej práce, prostredníctvom FSR, čo v súčasnosti znamená náročnejšiu komunikáciu medzi samosprávou a komunitou.

V záujme riešenia sociálneho začlenenia marginalizovaných rómskych skupín boli v predchádzajúcom období z iniciatívy mesta zvolané pracovné stretnutia za účasti hlavných aktérov sociálnej politiky v meste a následne bol Nadáciou Milana Šimečku zrealizovaný výskum, ktorého poznatky boli uvedené v dokumente „Potenciál integrácie príslušníkov sociálne vylúčených skupín Rómov v meste Žilina“. Materiál mal slúžiť pre vypracovanie projektu v OP zameraných na vzdelávanie a zamestnanosť

V nadväznosti na realizované a uvažované zámery riešenia problémov MRK, mesto zvolilo riešenie formou komplexného prístupu, ktorý je systémovým nástrojom riešenia problematiky MRK, prispievajúcim k trvalej udržateľnosti navrhnutých zámerov.

Veľmi aktívne pristupuje k riešeniu i ZŠ Hollého, ktorá pripravila niekoľko samostatných, dopytovo orientovaných projektov pre oblasť vzdelávania rómskych detí a mládeže.

2.3. SWOT analýza (podľa definovaných záujmových oblastí rozvoja)

Vzdelávanie, výchova a záujmová činnosť

Silné stránky	Slabé stránky
Predpoklady vzdelávania MRK • ZŠ Hollého - dlhoročné skúsenosti s výchovou a vzdelávaním MRK • Podpora a ochota spolupráce poslancov MsZ, RKS Výchovno-vzdelávací proces • Existencia špecializovanej triedy na ZŠ Hollého • Skúsenosti s realizáciou 0 – tého ročníka Personálne a inštitucionálne zabezpečenie • Skúsenosti a ochota personálu zapájať sa do tvorby a prípravy aktivít v prospech MRK • Spolupráca medzi ZŠ - Hollého a ŠpZŠ (spojenej) - Hurbanova ul. Trávenie voľného času • Aktívna dramatická činnosť rómskych detí • Veľký rozsah interných aktivít ZŠ • Boxerský klub detí v ZŠ Hollého ul. Celoživotné vzdelávanie MRK a prepojenie škola – prax • Prirodzená inklinácia k prezentácii kultúrnych tradícií Rómov Technický stav budov	Predpoklady vzdelávania MRK • Sociálna situácia v rodine je priamo úmerná rozsahu a veľkosti problémov so žiakom • Rodičia nedoceňujú význam vzdelávania a vzdelania, sami sú absolventmi Šp ZŠ • Izolovanosť žiakov z MRK – zjav, správanie, hygiena, oblečenie, nesolventnosť • Zaostalosť, absencia komunikácie rodičov s deťmi, resp. je na nízkej úrovni • Rodina nedostatočne stimuluje dieťa v intelektovej, citovej a morálno-vôľovej oblasti • Nízka podnetnosť domáceho prostredia • Nevyhovujúce rodinné prostredie je brzdou pre integráciu detí do spoločnosti a života • Nedocenenie významu predškolskej výchovy v MŠ, nezaujímajú rodičov • Absencia práce s rodičmi • Neschopnosť definovať svoje problémy a potreby Výchovno-vzdelávací proces • Zanedbávanie školskej povinnej dochádzky • Prevaha detí, navštevujúcich Šp ZŠ • Agresivita medzi žiakmi • Problematické dokazovanie povinnej školskej dochádzky, lekári vystavujú PN aj dodatočne • Mnohé prípady dochádzky sa musia riešiť na úrovni PZ Personálne a inštitucionálne zabezpečenie • Obmedzené právomoci školy pri riešení problémov žiakov (nedostatočná komunikácia ZŠ – rodič-lekár) • Nedostatočný počet AU • Administratíva so žiakmi v hmotnej núdzi – stravovanie, nákup pomôcok, motivačné príspevky zaťažujúci prvok pre výkon pracovníkov školy Trávenie voľného času • Absencia voľnočasových aktivít mládeže, podliehanie nevhodným príkladom • Živelné prežívanie voľných chvíľ • Limitujúca možnosť zapísania sa do aktivít CVC, nevyužívanie možnosti úpravy príspevku v závislosti od sociálneho statusu rodiny • Nedostatok prirodzených (interne iniciovaných) aktivít Celoživotné vzdelávanie MRK a prepojenie škola – prax • Výskyt negramotnosti

	• Zhoršovanie situácie v posledných 3 rokoch, hlavne z radov detí (prist'ahovaných Rómov) Technický stav budov • nedostatok financií na opravu a údržbu budov, • vandalizmus v školských areáloch a ich okolí.
Príležitosti	Ohrozenia
• Legislatívne zmeny v povinnej školskej dochádzke – povinná predškolská príprava • Dôraz vo vzdelávaní venovaný deťom a ich matkám najmä v mimoškolskom čase • Rozvoj činnosti a zvýšenie iniciatívy v oblasti školstva, vzdelávania, kultúry, športu, praktických zručností detí i dospelých • Aktivity pre scitlivenie vnímania rómskej problematiky, zmierňovanie vzájomnej netolerance (propagácia pozitívnych príkladov Rómov) • Presadzovanie prvkov multikulturalizmu • Špecificky zamerané aktivity RKS (reg.kult.stredisko) • Rozvoj inovatívnych a alternatívnych foriem vzdelávania pre všetky vekové kategórie, dôraz na celoživotné vzdelávanie • Tvorba vzdelávacích programov, obsahu a metód, foriem vzdelávania zodpovedajúcich potrebám cieľovej skupiny • Systém intenzívnej spolupráce – škola – rodič – dieťa • Systémové vzdelávanie pedagógov v oblasti prevencie a požiadaviek na osobitý prístup vo vzdelávaní MRK • Grantový systém mesta • Programy neformálneho a informálneho vzdelávania pre deti • Vytvorenie monitoringu a info kanála (rodič – ZŠ – lekár – sociálny pracovník) • Plná návštevnosť, absolvovanie predškolskej výchovy	• Pretrvávajúce predsudky majority voči rómskej komunite a opačne • Apatia a nezáujem MRK • Rezignácia a „vyhorenosť“ odborných kapacít pre prácu s MRK • Nedodržiavanie legislatívy a spoločenských pravidiel subjektov, sekundárne vplyvujúcich na morálne a vôľové vlastnosti MRK

Zamestnanosť a sociálna inklúzia

Silné stránky	Slabé stránky
Predpoklady rozvoja zamestnanosti • Skúsenosti so zamestnávaním R • MsPZ – vytváranie pracovných možností pre R so stredoškolským vzdelaním • Schopnosť krátkodobého, sezónneho zamestnávania (muži stavebnícke profesie) Sociálna inklúzia • početnosť skupiny v produktívnom veku • Záujem o zlepšenie životnej úrovne detí • pozitívny vplyv práce Personálne a inštitucionálne zabezpečenie • Ochota spolupráce OR PZ (okresné riaditeľstvo policajného zboru) • Aktívny záujem mesta o riešenie situácie marginalizovaných skupín obyvateľstva	Predpoklady rozvoja zamestnanosti • Vysoká miera nezamestnanosti cca 95 % • Nízka vzdelanosť a kvalifikovanosť pracovnej sily • Nízka zainteresovanosť R pri riešení zamestnanosti • Preferencia vyplácania zárobku „na ruku“ • Absencia výdrže a pracovnej disciplíny • Nestabilita vytvorených pracovných miest • výrazný pokles pracovných príležitostí Sociálna inklúzia • Absencia systémovej práce s MRK • Nedostačná spolupráca rómskych OZ • Neschopnosť komunity formulovať svoje potreby • Slabá znalosť potrieb komunity • Absencia plánu poskytovania sociálnych služieb v prirodzenom prostredí • Absencia relevantných prieskumov

Sociálna infraštruktúra	- Nízke právne povedomie, potreba právneho poradenstva - Úžera, kriminalita - Jednostranné zameranie rómskych OZ (prevaha zamerania na kultúrne aktivity) - Výtržníctvo, krádeže, bitky, alkoholizmus v čase vyplácania dávok - absencia voľnočasových aktivít všetkých vekových kategórií - Absencia pozitívnych vzorov a príkladov - Nízka osobnostná motivácia k zmenám - Problémová vzájomná akceptácia R a neR, bariéry vo vzájomnej akceptácii - silná pripútanosť a odkázanosť na sociálnu pomoc štátu - tendencia zneužívania sociálneho systému Personálne a inštitucionálne zabezpečenie - Absencia prirodzených lídrov, zástupcov komunity - nedostatok prirodzených autorít - Absencia poradenských, prevenčných, a informačných aktivít - absencia personálnych kapacít pre prácu v komunitách - Nevyužívanie inštitútu osobitného príjemcu Sociálna infraštruktúra - Absencia priestorov pre komunitné aktivity - Absencia komunitných služieb - mesto nedisponuje s nehnuteľnosťami, vhodnými pre aktivity MRK
Príležitosti	Ohrozenia
- Poznanie potenciálu príslušníkov MRK v produktívnom veku - vytvorený systém TSP - spracovanie komunitného plánu - Vhodná skladba poskytovania sociálnych služieb a nízko prahových aktivít s dôrazom na individuálnosť potrieb MRK - Podpora budovania rómskych kapacít a MVO - Podpora vytvárania sociálnych / aktivačných podnikov - Tvorba integračných modulov a prvkov neformálneho celoživotného vzdelávania - Tvorba podmienok pre vzájomnú akceptáciu a prezentácia kultúrnych špecifik (odlišností) - Rozvoj alternatívneho vzdelávania, dôraz na celoživotné vzdelávanie - Možnosti tvorby nových pracovných príležitostí v sociálnej sfére - Postupné otváranie trhu práce v rámci EÚ - Podpora grantového programu úradu splnomocnenkyne vlády SR pre RK - Zriadenie obecných a sociálnych podnikov a firiem - Pôsobenie lídrov v komunitnej práci - podmienky pre vytváranie príjmotvorných skupín - Aktívna účasť pri tvorbe aktivít pre MRK - Grantový systém mesta - Vytvorenie systému monitorovania sociálnej situácie MRK - vytvorenie koordinovanej skupiny hlavných aktérov sociálnej politiky (škola- ÚPSVaR – MsÚ- PZ – lekár – zástupcovia komunity) - zainteresovanosť cirkevných orgánov, napíňanie	- Nemožnosť uplatniť sa na trhu práce ani po nadobudnutí potrebnej kvalifikácie - Spoločenské predsudky voči osobám postihnutým marginalizáciou a sociálno-patologickými javmi - Diskriminácia a intolerancia na trhu práce - Nedostatočné financovanie tvorby pracovných miest pre menej kvalifikovaných a nekvalifikovaných - Negatívny vplyv komunity na jedinca - Nezáujem a nezapájanie sa súkromného sektora do riešenia nezamestnanosti rómskej komunity, diskriminácia Rómov na trhu práce - Zmeny a legislatívne obmedzenia pre výkon TSP - Nedostatočná spolupráca hlavných aktérov sociálnej inklúzie - Riziko nezáujmu a nízkeho zapájania sa cieľovej skupiny

duchovných potrieb MRK

Zdravie, zdravý životný štýl

Silné stránky	Slabé stránky
Predpoklady uchovania zdravia MRK Životný štýl - Schopnosť aktivovať sa v prospech spoločnej veci Personálne a inštitucionálne zabezpečenie - Uskutočnené zásadné transformačné kroky v oblasti sociálnej a zdravotníckej starostlivosti Zdravotnícka infraštruktúra	Predpoklady uchovania zdravia MRK - Zlý zdravotný stav rómskej populácie - Nedostatočná výživa mládeže - Výskyt parazitov a hygienických ochorení školopovinných detí - Vysoký výskyt srdcovo-cievnych chorôb a chorôb pohybového aparátu - Nehygienickosť bezprostredného okolia príbytkov - Nedotatočný počet kontajnerov - Prenášanie zodpovednosti na iných Životný štýl - Alkoholizmus - Požívanie omamných a drogových látok (tvrdých drog i nezletilými osobami) - Vysoká pôrodnosť maloletých - Nástup rodičovských povinností v mladom veku - Absencia rodičovskej prípravy mládeže - Ľahostajnosť voči ŽP - Nutnosť deratizácie lokality - absencia ľudských a materiálnych zdrojov na riešenie závislostí Personálne a inštitucionálne zabezpečenie - Chýbajúca terénna zdravotná práca - Nevyhovujúci systém podpory/možností pre zmeny bývania a jeho zdĺhavý proces Zdravotnícka infraštruktúra - Chýba sieť sociálno-zdravotníckych poradenských centier - Nevytvorené podmienky pre separáciu odpadu
Príležitosti	Ohrozenia
- Systémové preventívne zdravotnícke opatrenia - Misijná a dobrovoľnícka činnosť - Vyškolenie lídrov, ktorí by pôsobili ako pozitívne príklady pri zlepšení zdravotného stavu a zmene spôsobu života - Realizácia projektov, zameraných na zdravotnú osvetu a propagáciu zdravého životného štýlu - zintenzívnenie práce s rodinami - rozvoj ľudských a materiálnych zdrojov pre potreby riešenia závislostí - program policajných asistentov	- Negatívne demografické trendy - Zhoršovanie zdravotného stavu obyvateľstva - Nárast závislostí a sociálno-patologických javov - Demotivujúci sociálny a zdravotnícky systém - Legislatíva zle prispôbená decentralizácii - Nespracovávanie dopadových štúdií v sociálnych a zdravotníckych reformách - Chýbajúca legislatíva na zisťovanie údajov o rómskej komunite na zdravotnícke účely a prijímanie opatrení - Rasové predsudky

Bývanie a infraštruktúra

Silné stránky	Slabé stránky
Rozvojové dokumenty - PHSR (2003, doplnok 2008) - ÚPN - Príprava integrovaného plánu rozvoja oblasti – Bratislavská	Rozvojové dokumenty - Náročnosť realizácie navrhovaných programov, zvýšená koncentrácia problémov v prostredí - Vznik neoficiálneho geta – Bratislavská ul – dôsledok predchádzajúcej komunálnej politiky - Sústredovanie sociálne odkázaných obyvateľov na

Bytový fond a jeho technická vybavenosť • Výstavba NŠB , rozšírenie kapacít bývania marginalizovaných skupín Spôsoby správania a kvalita bývania • Schopnosť aktivovania sa pre spoločný prospech (brigádnicke práce úpravy okolia) OV a infraštruktúra Personálne a inštitucionálne zabezpečenie	jedno miesto z odlišných prostredí Bytový fond a jeho technická vybavenosť • Výrazná segregovanosť obyvateľov Bratislavskej ul. • Zlý stavebno-technický stav obytných budov, deficit údržby • Vykurovanie zabezpečované z individuálnych zdrojov (zužitkovávanie nevhodného dreveného odpadu) Spôsoby správania a kvalita bývania • Úžera • Nezodpovedné správanie vo vzťahu k povinným platbám • Nepatičstvo, vysoká zadlženosť na obyvateľa (cca 50.000,-Sk/rodinu)ň • Neschopnosť ekonomického vedenia domácností a hospodárenia s príjmom • Vzájomná neakceptovateľnosť obyvateľov Bratislavskej ulice • Nízkometrážne byty obývané viacpočetnými rodinami • Nelegálni obyvatelia - dlhodobá návšteva,... • Nehygienické prostredie s obmedzeným prístupom k zdrojom pitnej vody a inž. sieťam OV a infraštruktúra • Nevhodná skladba občianskej vybavenosti • Absencia úpravy verejných priestranstiev a vnútroblokových komunikácií • Absencia podmienok pre športové a voľnočasové využitie Personálne a inštitucionálne zabezpečenie • Neexistuje žiadne OZ zaoberajúce sa rómskou problematikou v teréne
Príležitosti • Vhodná úprava priestranstiev v častiach osídlení MRK pre športové a voľnočasové aktivity všetkých vekových kategórií • Vybudovanie hygienického centra • Využívanie finančných prostriedkov EÚ na zlepšenie infraštruktúry • Získanie finančných prostriedkov z iných zdrojov • Existencia plánovacích strategických dokumentov • Zvýšenie konkurencieschopnosti základnej školy v porovnaní so školami v blízkom okolí • Rozvinutá a kvalitná komunitná sociálna práca • Spracovanie stratégie sociálneho bývania v meste	Ohrozenia • Nedostatočné finančné zdroje na spoluúčasť v projektoch • Zložitosť finančného manažmentu projektov • Deložácia neplatičov a vytváranie podmienok pre bezdomovecť • Nevhodnosť skladby bytového fondu mesta • Nárast obyvateľov v sociálnej núdzi a peramentnej exkludovanosti MRK • zvyšujúce sa náklady na bývanie a energie • zvyšujúce sa náklady na zaobstaranie bytu

2.4. Kľúčové disparity a faktory rozvoja (PROBLÉMOVÁ ANALÝZA)

Mesto Žilina v súčasnosti nevyužíva dostatočne svoj vnútorný potenciál pre riešenie problematiky marginalizovaných skupín obyvateľstva a hlavne marginalizovaných rómskych komunít.

Metódou problémovej analýzy, zadefinovaných 4 problémových oblastí života Rómov boli identifikované príčiny problémov a ich perspektívy riešenia nasledovne :

2. 4.1. Vzdelávanie, výchova a záujmová činnosť

Dôsledok problému : Nízka vzdelanostná úroveň a príprava príslušníkov MRK na trh práce

Kľúčové disparity	Hlavné faktory rozvoja
○ Nekoncepčný prístup k vzdelávaniu a výchove marginalizovaných rómskych komunít • ponuka málo flexibilných príležitostí pre doplnenie vzdelania, získania druhých, prípadne ďalších kvalifikácií • Nedostatočná spolupráca aktérov sociálnej inklúzie • Zaradovanie detí do ŠpZŠ • Nedostatočná kvalita výchovy a zmysluplného trávenia voľného času , • Nízke stimuly/motivácia pre dosiahnutie základného a odborného vzdelania a ďalší rozvoj intelektu jedinca • Neukončené vzdelanie, predčasné ukončenie školskej dochádzky • Poddimenzovanosť a nedostatočný počet odborných pracovníkov pre prácu s MRK • nedostatok ľudských zdrojov na integrované vzdelávanie detí z rómskych komunít a málo podnetného prostredia • Nedostatočná kvalita a dostupnosť verejnej infraštruktúry • Absencia zmysluplného trávenia voľného času detí, mládeže i dospelých	• Efektívny a účinný systém vzdelávania a osvetových aktivít MRK ako aj celoživotného vzdelávania (validácie) • Vhodná skladba ponuky vzdelávacích a osvetových aktivít neformálneho a formálneho vzdelávania • Zvyšovanie kvality a lepšieho využitia ľudských zdrojov pre integrované vzdelávanie detí a mládeže z menej podnetného prostredia • Podpora rozvoja potenciálu pedagógov • Aktívna spolupráca hlavných aktérov výchovno-vzdelávacieho procesu /škola – rodič – príslušní partneri (samospráva – lekár – zástupcovia komunity)/ • Vytvorenie koordinovanej skupiny hlavných aktérov sociálnej politiky (škola- ÚPSVaR – samospráva - PZ – odborníci – zástupcovia komunity) pre monitoring vzdelávacích potrieb MRK a zvýšenie vzájomnej informovanosti • Infraštruktúra zabezpečujúca zlepšenú kvalitu vzdelávania MRK • Vybudovanie podmienok pre hospodárnu prevádzku škôl a kvalitné vzdelávanie (MTZ) • Zmysluplné strávenie voľného času všetkých vekových štruktúr

2.4.2 Zamestnanosť a sociálna inklúzia

Dôsledok problému : Zvyšujúca sa sociálna izolovanosť MRK a iných marginalizovaných skupín obyvateľstva

Kľúčové disparity	Hlavné faktory rozvoja
• Absencia cielených terénnych a sociálnych služieb pre MRK • Sociálna izolovanosť MRK, neschopnosť jednotlivcov začleniť sa do spoločnosti • Absencia personálneho zabezpečenia práce v komunite • absencia systémovej komunitnej práce v teréne • Absencia zástupcov MRK vo všetkých fázach	• Adekvátnosť ponuky a rozsahu poskytovaných komunitných a sociálnych služieb • (realizácia efektívnych stupňov medzitrhov práce a tvorba pracovných príležitostí, zodpovedajúcich reálnym možnostiam MRK (založenie aktívneho /sociálneho podniku) • Rozvoj ľudského potenciálu a efektívne využitie pracovných síl • Efektívna činnosť komunitného centra a

inštitucionálnej, sociálnej a politickej činnosti	všetkých aktérov trhu práce • Profesionalizácia osôb poskytujúcich sociálne služby • Zapojenie Rómov do poskytovania sociálnych služieb • Stabilizácia aktivít rómskych MVO a ich vzájomná spolupráca
• Nízke stimuly pre podnikateľov • Vysoká miera nezamestnanosti MRK (nízky počet pracovných miest a diskriminácia Rómov) •	

2.4.3 Zdravie a zdravý životný štýl

Dôsledok problému : Nevhodný spôsob života a zdravotný stav príslušníkov MRK

Kľúčové disparity	Hlavné faktory rozvoja
• Nedostatočná zdravotná a sociálna osвета , absencia preventívnych aktivít, zameraných na elimináciu socio-patologických javov • Vedomý hazard so zdravím a odmietanie vlastnej zodpovednosti za jeho stav • Absencia vybavenosti vhodnou environmentálnou infraštruktúrou v osídleniach • Vysoká koncentrácia zdravotných a hygienických problémov v osídleniach MRK (bývanie, nezodpovedajúce hygienickým normám, nehygienické bezprostredné okolie)	• Zvýšenie zdravotného povedomia a zodpovednosti MRK za svoje zdravie • Rozširovanie kapacít a odborného výkonu poskytovateľov zdravotníckych služieb s dôrazom na prevenčné opatrenia • Vhodná skladba občianskej vybavenosti a sociálnych služieb v lokalite • Optimálny stav a dostupnosť zdravotníckej infraštruktúry, zodpovedajúci požiadavkám MRK • Skvalitnenie a zvýšenie hygieny a štandardov bývania

2.4.4 Bývanie a infraštruktúra , ŽP

Dôsledok problému : Neadekvátne podmienky a zlá kvalita života príslušníkov MRK

Kľúčové disparity	Hlavné faktory rozvoja
• Nevhodná skladba OV v osídleniach MRK • Absencia pre rozvoj sociálnych a komunitných služieb • Nevhodná skladba bytového fondu (devastácia bytového fondu a nevyhovujúci technický stav objektov bývania, • Limity výstavby nájomných bytov (vlastníctvo obmedzeného počtu vhodných parciel pre rozvoj bytovej výstavby) • Finančná náročnosť prevádzky objektov	• Optimálna skladba infraštruktúry OV • Doplnenie prvkov občianskej vybavenosti v lokalite podľa potrieb obyvateľov • Vhodná skladba bytového fondu (zodpovedajúca požiadavkám a možnostiam obyvateľov • Komplexná starostlivosť o bytový fond • komplexná revitalizácia sídiel MRK

2.5. Národný strategický referenčný rámec 2007 – 2013 a HP MRK

Horizontálna priorita marginalizované rómske komunity je súčasťou Národného strategického referenčného rámca na obdobie rokov 2007- 2013 a je jednou zo 4 horizontálnych priorít, uvedených v NSRR.

Má prierezový charakter, t.j. zasahuje do všetkých operačných programov NSRR a jej indikatívna alokácia je 200 mil. EUR.

Horizontálna priorita marginalizované rómske komunity bude realizovaná prostredníctvom:

1. bežných, dopytovo- orientovaných projektov;
2. komplexného prístupu tzv. komplexných projektov (na základe samostatnej výzvy ÚSVRK).

Komplexný prístup je predstavovaný Lokálnymi stratégiami komplexného prístupu

Hlavnými oblasťami podpory MRK sú :

- vzdelávanie
- zamestnanosť
- zdravie
- bývanie

Komplexný prístup je nevyhnutnosťou, vyplývajúcou z doterajších skúseností a prezentuje systémové riešenie MRK , ktoré bude napíňané v Lokálnej stratégii komplexného prístupu (LSKxP), t.j. rozvojovej stratégii, ktorá bude riešiť rôzne oblasti problematiky MRK v predmetnej lokalite formou súboru projektových zámerov (PjZ). Po odsúhlasení LSKxP budú PjZ rozpracované na úroveň projektu v zmysle požiadaviek výzvy príslušného OP.

Pod pojmom „komplexný projekt“ rozumieme súhrn čiastkových projektov (tzv. balík projektov v počte minimálne 3 a maximálne 6), ktoré riešia potreby v rómskych osídleniach

V rámci komplexného prístupu sú zainteresované tieto OP :

- ROP
- OP Vzdelávanie
- OP ZaSI
- OP ŽP
- OP Zdravotníctvo
- OP KaHR

Prehľad opatrení podporujúcich riešenie MRK v NSRR :

Regionálny operačný program

- Opatrenie 1.1 Infraštruktúra vzdelávania
- Opatrenie 2.1 Infraštruktúra sociálnych služieb, sociálnej ochrany a sociálnoprávnej kurately
- Opatrenie 3.1 Posilnenie kultúrneho potenciálu regiónov
- Opatrenie 4.1 Regenerácia sídiel

Operačný program Vzdelávanie

- Opatrenie 3.1.Zvyšovanie vzdelanostnej úrovne príslušníkov marginalizovaných rómskych komunít

Operačný program Zamestnanosť a sociálna inklúzia

- Opatrenie 1.2 Podpora tvorby a udržania pracovných miest prostredníctvom zvýšenia adaptability pracovníkov, produktov a podpory podnikania
- Opatrenie 2.1 Podpora sociálnej inklúzie osôb ohrozených sociálnym vylúčením alebo sociálne vylúčených prostredníctvom rozvoja služieb starostlivosti s osobitným zreteľom na marginalizované rómske komunity
- Opatrenie 2.2 Podpora vytvárania rovnosti príležitostí v prístupe na trh práce a podpora integrácie znevýhodnených skupín na trh práce s osobitným zreteľom na marginalizované rómske komunity

Operačný program Životné prostredie

- Opatrenie 4.1 Podpora aktivít v oblasti separovaného odpadu

Operačný program Zdravotníctvo

- Opatrenie 2.1. Rekonštrukcia a modernizácia zariadení ambulantnej zdravotnej starostlivosti

Operačný program Konkurencieschopnosť a hospodársky rast

- Opatrenie 1.1. Inovácie a technologické transfery

3. ROZVOJOVÁ STRATÉGIA

3.1. Vízia rozvoja lokality , ciele a prioritné oblasti rozvoja

Mesto Žilina, vytvárajúce podmienky pre ekonomický rozvoj regiónu a zachovanie zdravého životného prostredia, so spokojným obyvateľstvom, ktoré nachádza v meste plnohodnotné možnosti pre svoj všestranný rozvoj a uspokojenie životných potrieb a to bez rozdielu príslušnosti k národnosti.

Strategický cieľ :

Zlepšenie kvality života obyvateľov mesta, zvýšenie zamestnanosti marginalizovanej časti populácie, ohrozenej exklúziou, využitie potenciálu mesta (prírodného, kultúrneho, ľudského aj finančného) a zabezpečenie jeho konkurencieschopnosti cestou jeho trvalej udržateľnosti

Špecifické ciele podľa priorít :

- **Bývanie a infraštruktúra**

Vytvoriť podmienky pre zabezpečenie lepšej dostupnosti a kvality bývania pre marginalizované skupiny obyvateľov v rôznych lokalitách v meste, podporujúce trvalo udržateľný rozvoj mesta.

- **Vzdelávanie, výchova a osвета**

Vytvorenie primeraných podmienok na poskytovanie vzdelania a zvýšenie vzdelanostnej úrovne MRK

- **Zamestnanosť a sociálna inklúzia**

Zlepšená kvalita a dostupnosť sociálnych služieb pre MRK a iné marginalizované skupiny obyvateľov

- **Zdravie, zdravý spôsob života**

Vytvorenie podmienok pre efektívne sociálne a zdravotnícke služby, primerané potrebám príslušníkov marginalizovaných skupín obyvateľov a presadzovanie zdravého spôsobu života .

3.2. Opatrenia a aktivity

Vzdelávanie, výchova a záujmová činnosť

Vízia : Adekvátne vzdelanie pre všetky skupiny obyvateľstva, zodpovedajúce požiadavkám trhu práce, špecifikám cieľovej skupiny a potrebám každodenného života.

Strategický cieľ : Vytvorenie primeraných podmienok na poskytovanie vzdelania a zvýšenie vzdelanostnej úrovne MRK

Priority :

- P1 - **Efektivita vzdelávania a osvetu MRK s dôrazom na celoživotné vzdelávanie**
- P2 - **Spolupráca hlavných aktérov výchovno - vzdelávacieho procesu**
- P3 - **Infraštruktúra vzdelávania**

P1 - **Efektivita vzdelávania a osvetu MRK s dôrazom na celoživotné vzdelávanie**

Cieľ : Vybudovanie efektívneho systému vzdelávania a osvetu MRK s dôrazom na prvky celoživotného vzdelávania

Opatrenia :

- **Zvyšovanie kvality a zainteresovanosti ľudských zdrojov pre integrované vzdelávanie detí a mládeže z menej podnetného prostredia**
 - *Programy ďalšieho vzdelávania pedagogických pracovníkov*
 - *Podpora vzdelávania a prípravy lídrov a pracovníkov MsÚ pre prácu v rómskych komunitách*
 - *Aktivity zamerané na prácu rómskych MVO a vzájomnú výmenu informácií*
 - *Realizácia dobrovoľníckych a svojpomocných aktivít*
 - *Vytvorenie systému vhodnej a dostupnej informovanosti o výchovno-vzdelávacích programoch a mimoškolských aktivitách*
- **Vhodná skladba ponuky vzdelávacích a osvetových aktivít neformálneho a formálneho vzdelávania**
 - *Monitoring vzdelávacích potrieb MRK a iných skupín obyvateľov ohrozených marginalizáciou*
 - *Realizácia osvetových a vzdelávacích programy pre rodičov a práce v rodinách*
 - *Realizácia programov druhej šance*
 - *Podpora individuálnych a netradičných foriem vzdelávania, interaktívnych a zážitkových*
 - *aktivít*
 - *Činnosť záujmových krúžkov, klubových a voľno časových aktivít detí, mládeže a dospelých*
 - *Realizácia inovatívnych aktivít pre efektívne využívanie voľného času v školskom a mimoškolskom prostredí*

Merateľné ukazovatele :

- *Zvýšenie počtu a odbornej pripravenosti pracovníkov integrovaného vzdelávania a voľnočasových aktivít*
- *Rozšírenie ponuky formálneho a neformálneho vzdelávania*
- *Zvýšenie počtu detí pokračujúcich v ďalšom stupni vzdelávania*

P2 – **Spolupráca hlavných aktérov výchovno - vzdelávacieho procesu**

Cieľ : Vybudovanie systému pre efektívnu spoluprácu aktérov VVP a aktualizáciu výchovno – vzdelávacích potrieb MRK

Opatrenia :

- **Vytvorenie koordinovanej skupiny hlavných aktérov sociálnej politiky (škola- ÚPSVaR – samospráva - odborné inštitúcie – zástupcovia komunity)**
 - Vybudovanie systému vzájomnej informovanosti
 - Podpora aktivít na scitlivenie vzťahov medzi majoritou a minoritou
- **monitoring vzdelávacích potrieb MRK**
 - Vytvorenie účinného systému monitorovania a evaluácie vykonaných aktivít

Merateľné ukazovatele :

- zvýšenie vzájomnej informovanosti
- efektívnejší a kvalitnejší výkon aktérov SI
- zvýšenie aktuálnosti a adresnosti ponuky vzdelávacích a osvetových aktivít (rozšírenie ponuky voľnočasových aktivít pre príslušníkov MRK)
- efektívnejšie využívanie nástrojov politiky trhu práce

P3 - Infraštruktúra vzdelávania

Cieľ : Zabezpečenie kvalitnej a dostupnej infraštruktúry vzdelávania

Opatrenia :

- **Vybudovanie podmienok pre hospodárnu prevádzku škôl a kvalitné vzdelávanie (MTZ)**
 - Realizácia stavebných úprav budov a areálov škôl
 - Zabezpečenie vhodnej vybavenosti škôl
- **Vytvorenie podmienok pre zmysluplné strávenie voľného času všetkých vekových štruktúr**
 - Vybudovanie ihrísk, športovísk a oddychových zón
 - Stavebné úpravy budov a areálov školských zariadení

Merateľné ukazovatele :

- Zvýšenie hospodárnosti prevádzky škôl a školských zariadení
- Zvýšenie ponuky voľnočasových a iných športovo-relaxačných aktivít

Zamestnanosť a sociálna inklúzia

Vízia : Prostredie, v ktorom sociálne znevýhodnení ľudia vedia nájsť podporu pri zvyšovaní si kvalifikácie a hľadaní pracovných miest.

Strategický cieľ : Zlepšená kvalita a dostupnosť sociálnych služieb pre MRK a iné marginalizované skupiny obyvateľov

Priority :

P1 - **Terénna sociálna práca a profesionalizácia TSP**

P2 - **Komunitná práca**

P3 - Sociálna infraštruktúra

P1 - Terénne a sociálne služby

Cieľ: Vybudovanie efektívneho systému poskytovania terénnych a sociálnych služieb podľa potrieb MRK.

Opatrenia:

- **Vytváranie podmienok pre efektívne a účelné poskytovanie sociálnych služieb, zameraných na inklúziu Rómov**
 - Skvalitňovať a profesionalizovať úroveň pracovníkov poskytujúcich sociálne služby
 - Pravidelne realizovať analýzu potrieb obyvateľov
 - Vytvoriť účelové partnerstvo: mesto – ÚPSVaR – rodina – škola - OZ
- **Vytváranie podmienok pre efektívne zaraďovanie Rómov na trhu práce**
 - Zavedenie motivačných programov pre Rómov
 - Tvorba aktivít na dosiahnutie kvalifikovanosti a praxe podľa požiadaviek trhu práce
 - Spolupráca so strednými odbornými školami (výber a príprava detí a mládeže na vhodné povolanie)

P2 - Komunitná práca

Cieľ: Vybudovanie stabilného subjektu, zabezpečujúceho komunitné služby a nízkoprahové programy

Opatrenia:

- **Budovať kapacity a podporovať permanentné vzdelávanie pracovníkov komunitného centra a aktérov komunitnej práce**
 - Skvalitňovať a profesionalizovať úroveň pracovníkov zabezpečujúcich komunitné programy
 - Systematizovať prácu špecializovaných oddelení KC,
 - Podporovať aktivizácie miestnych lídrov a ich vzdelávanie
- **Vybudovanie KC**
 - Realizovať komunitné plánovanie
 - Systematizovať prácu KC a jeho špecializovaných oddelení ,

Merateľné ukazovatele:

- Zvýšený rozsah a kvalita poskytovaných terénnych a sociálnych služieb
- Zvýšený rozsah a kvalita poskytovaných komunitných programov
- Zvýšenie kvality a a profesionálnej úrovne pracovníkov terénnych a sociálnych služieb
- Zvýšenie kvality a a profesionálnej úrovne pracovníkov komunitného centra

P3 - Sociálna infraštruktúra

Cieľ: Zabezpečenie kvalitnej a dostupnej sociálnej infraštruktúry

Opatrenia:

- Vybudovanie adekvátnych priestorových podmienok pre kvalitný výkon sociálnych služieb a komunitných aktivít (MTZ)
- Realizácia výstavby a stavebných úprav budov sociálnej infraštruktúry

- *Zabezpečenie vhodnej vybavenosti týchto budov*

Merateľné ukazovatele :

- Sfunkčnenie nevhodne využívaných, resp. nevyužívaných objektov
- Zvýšenie ponuky komunitných a sociálnych aktivít

Zdravie zdravý životný štýl

Vízia : Primeraný zdravotný stav príslušníkov MRK, ktorý je odrazom vhodného, zdraviu prospešného spôsobu života

Strategický cieľ : Vytvorenie podmienok pre efektívne sociálne a zdravotnícke služby, primerané potrebám príslušníkov marginalizovaných skupín obyvateľov a presadzovanie zdravého spôsobu života .

Priority :

P1 - **Zdravý spôsob života** / podmienky pre vhodný životný štýl

P2 - **Sociálna a zdravotnícka infraštruktúra**

P1 - **Zdravý spôsob života** / podmienky pre vhodný životný štýl

Cieľ : *Zvýšenie povedomia a zodpovednosti MRK za svoje zdravie*

Opatrenia :

- **Vybudovanie systému prevencie zdravia**
 - Zdravotná výchova detí a mládeže (pravidlá hygieny, vhodného sexuálneho správania sa)
 - Osvetová a výchovná práca v rodinách
 - Vybudovanie sociálno- zdravotníckeho centra
- **Eliminácia socio – patologických javov**
 - Realizácia športových a zdraviu prospešných aktivít
 - Realizácia nízkoprahové programov pre deti a rodinu
 - Vybudovanie záchratnej stanice pre osoby v ohrození

Merateľné ukazovatele :

- Zvýšený rozsah a kvalita poskytovaných výchovno vzdelávacích a poradenských služieb v oblasti ochrany zachovania zdravia
- Zvýšený podiel MRK zainteresovaných na aktivitách prevencie zdravia
- Zvýšenie ponuky športových aktivít

P2 - **Sociálna a zdravotnícka infraštruktúra**

Cieľ : *Vytvorenie podmienok pre plnohodnotné prežívanie a vhodný životný štýl*

Opatrenia :

- **Zabezpečenie vhodnej skladby občianskej vybavenosti**
 - Realizácia stavebných úprav a budovanie športových areálov
 - Realizácia stavebných úprav a adaptácií objektov sociálnej a zdravotníckej infraštruktúry

- *Skvalitnenie environmentálnej infraštruktúry v lokalitách s vysokou koncentráciou MRK*

Merateľné ukazovatele :

- Rozšírenie priestorových kapacít pre športové a rekreačné aktivity
- Zvýšenie ponuky športových aktivít
- Rozšírenie ponuky sociálnych a zdravotníckych služieb
- Zefektívnenie systému využívania environmentálnej infraštruktúry

Bývanie a infraštruktúra

Vízia : Dostatok bytov v potrebnej štruktúre pre osoby z marginalizovaných rómskych komunít a osoby v sociálnej núdzi, cenovo dostupné bývanie, čisté a udržiavané prostredie s adekvátnou skladbou zariadení občianskej vybavenosti

Strategický cieľ : Vytvoriť podmienky pre zabezpečenie lepšej dostupnosti a kvality bývania pre marginalizované skupiny obyvateľov v rôznych lokalitách v meste, podporujúce trvalo udržateľný rozvoj mesta.

Priority :

P1 - **Vhodná skladba bytového fondu**

P2 - **Kvalita bývania**

P1 - **Vhodná skladba bytového fondu**

Cieľ : Zabezpečenie primeraného bývania pre všetky sociálne a marginalizáciou ohrozené skupiny obyvateľov

Opatrenia :

- **Vybudovanie systému dostupného a kvalitného bývania (trojstupňového)**
 - Udržiavanie vhodného stavebno – technického stavu existujúceho bytového fondu
 - Výstavba NŠB a prvkov sociálneho bývania
 - Systematizovať osvetovú a výchovnú prácu v rodinách (hospodárenie v domácnosti, zvyšovanie právneho vedomia, hygienické pravidlá

P2 - **Kvalita bývania**

Cieľ : Zabezpečenie podmienok pre plnohodnotný a komfortný spôsob a života obyvateľov

Opatrenia :

- **Revitalizácia sídiel**
 - Aktivity zamerané na udržiavanie hygienicky nezávadného prostredia (odstraňovanie čiernych skládok, dopĺňanie verejnej zelene, prvkov malej architektúry,...)
 - Úpravy medzi blokových priestorov (tvorba oddychových zón)
- **Vhodná skladba OV a environmentálnej infraštruktúry**
 - Doplnenie environmentálnej infraštruktúry a prvkov OV
 - Realizácia stavebných úprav a budovanie športových a rekreačných areálov

- Realizácia stavebných úprav a adaptácií objektov , školskej, sociálnej, kultúrnej a zdravotníckej infraštruktúry
- Udržiavanie vhodného stavebného a technického stavu OV a EI (environmentálnej infraštruktúry)
- **Minimalizácia množstva produkovaného odpadu**
 - Zber a separácia druhotného komunálneho odpadu
 - Biologické spracovanie odpadu
 - Realizácie programov aktívneho prístupu k ochrane životného prostredia

Merateľné ukazovatele :

- Zvýšenie estetiky a hygieny bývania
- Zvýšenie kvality a dostupnosti OV
- Rozšírenie prvkov OV v prospech marginalizovaných skupín obyvateľstva
- Zvýšenie zhodnotenia komunálneho odpadu

3.3. Opis rozvojovej lokálnej stratégie komplexného prístupu

Lokálna stratégia komplexného prístupu v meste Žilina rieši problematiku príslušníkov MRK na základe dobrého poznania špecifik územia a potrieb komunity. Spracovanie bolo realizované v súlade s metodikou, vytýčenou vo výzve Úradu splnomocnenca pre rómske komunity SR v spolupráci s príslušným ÚPSVaR, zástupcami členskej základne LPSI a priamej zainteresovanosti zástupcov komunity. O zámeroch a cieľoch LSKxP boli informovaní zamestnanci ÚSVRK, Odboru HP MRK a v procese spracovania bol jej obsah s nimi konzultovaný.

LSKxP vychádza z podmienok v teréne a je v súlade s podporovateľnými aktivitami opatrení jednotlivých operačných programov a NSRR pre roky 2007 - 2013.

Lokálna stratégia bude predložená na a schválenie mestskému zastupiteľstvu .

Cieľovou skupinou sú príslušníci MRK v meste Žilina, kde v súčasnosti evidujeme cca 1200 osôb .

LSKxP a jej prierezovosť v OP v zmysle HP MRK

Nepopierateľne problematiku MRK chápeme ako veľmi špecifickú, širokospektrálnu a prierezovú oblasť riešenia a pomoci.

Na základe podrobnej znalosti a dôkladnej informovanosti a analýze potrieb MRK boli dedukované oblasti záujmu, ktoré bude mesto Žilina riešiť v súlade s NSRR SR na roky 2007 – 2013 prostredníctvom podpory štrukturálnych fondov v operačných programoch – ROP, OP ZaSI, OP V, OP ŽP a OP Z . Uvedené poradie súčasne odzrkadľuje hierarchiu a návaznosť čerpania podpory tak, aby bola dosiahnutá kontinuita a synergia plánovaných aktivít pre uplatnenie trvalej udržateľnosti rozvojových zámerov.

Bývanie a infraštruktúra

uplatnenie - **Regionálny operačný program**

Prioritná os 1 – Infraštruktúra vzdelávania

Opatrenie: 1.1. - Infraštruktúra vzdelávania

Projektový zámer : Stavebné úpravy ZŠ Hollého

Zámerom projektu je realizácia stavebných zásahov a úprav, zvyšujúcich kvalitu a komfortnosť výchovného a vzdelávacieho procesu a vybavenie adekvátnymi ITK technológiami školy, ktorá sa nachádza v spádovom území sídelnej koncentrácie príslušníkov MRK .

Relevantné aktivity :

1. rekonštrukcia budovy školy
2. Obstaranie vnútorného a vonkajšieho vybavenia školy

Merateľné ukazovatele :

- zvýšená hospodárnosť prevádzky, energetická úspornosť a zníženie prevádzkových nákladov
- zvýšenie štandardov hygieny prevádzky a kvality životného prostredia
- rozšírenie ponuky vzdelávacích aktivít pre deti a mládež z MRK

Súhrnné identifikácie :

- doba realizácie projektového zámeru : 12 mesiacov
- cieľové lokality : komunity na území miestnej samosprávy s dôrazom na Bratislavskú ul.
- cieľová skupina : 169 žiakov školy

Predpokladané náklady :

400.000,00 EUR

Zamestnanosť a sociálna inklúzia

uplatnenie - **Operačný program zamestnanosť a sociálna inklúzia**

Prioritná os 2 – Podpora sociálnej inklúzie

Opatrenie 2.1 - Podpora sociálnej inklúzie osôb ohrozených sociálnym vylúčením alebo sociálne vylúčených prostredníctvom rozvoja služieb starostlivosti s osobitným zreteľom na marginalizované rómske komunity.

Projektový zámer : Podpora komunit a služieb starostlivosti pre uplatnenie sa členov rodiny na trhu práce

Projekt rieši vzdelávanie poskytovateľov existujúcich a plánovaných sociálnych a komunitných služieb, ktoré budú definované na základe komunitného plánovania. Ide predovšetkým o terénnu sociálnu prácu s dôrazom na vytvorenie a stabilizáciu sociálnych a komunitných služieb zameraných na zlepšenie životných podmienok príslušníkov marginalizovaných rómskych komunit.

Relevantné aktivity :

1. Vzdelávanie terénnych sociálnych pracovníkov, asistentov terénnych sociálnych pracovníkov, pracovníkov referátu sociálnych služieb a iných zariadení sociálnych služieb s cieľom ich odborného rastu.
2. Zefektívnenie a profesionalizácia komunitného centra, skvalitnenie voľnočasových aktivít a sieťovanie týchto služieb v regióne

3. Rodinný adaptačný program cielený na udržateľnú integráciu rodín na trhu práce
4. Prevenčný program zacielený na predchádzanie a riešenie krízových situácií rodín a iných príslušníkov komunity s cieľom zlepšenia pracovných príležitostí a ich sieťovanie,

Merateľné ukazovatele :

- Počet školiacich tréningov
- Počet preškolených sociálnych pracovníkov
- Počet účastníkov tréningov
- Počet detí, navštevujúcich mimoškolské aktivity
- Počet umiestnených osôb na trhu práce

Súhrnné identifikácie :

- doba realizácie projektového zámeru : 24 mesiacov
- cieľové lokality : MRK na území miestnej samosprávy
- cieľová skupina : cca 15 príslušníkov MRK
10 zamestnancov odboru sociálnych vecí MÚ v Žiline
15 rodín z MRK (realizácia krízovej intervencie)

Predpokladané náklady :

150.000,00 EUR

uplatnenie - **Operačný program zamestnanosť a sociálna inklúzia**

Prioritná os 2 – Podpora sociálnej inklúzie

Opatrenie 2.2 - Podpora vytvárania rovnosti príležitostí v prístupe na trh práce a podpora integrácie znevýhodnených skupín na trh práce s osobitným zreteľom na marginalizované rómske komunity

Projektový zámer : Realizácia programov vzdelávania a prípravy pre trh práce

Jednou z prvoradých podmienok na vhodné etablovanie sa jedinca v spoločnosti je jeho zaradenie sa do pracovného pomeru. Zuzitkovanie jeho zručností a schopností v pracovnom procese je základnou podmienkou získavania stáleho príjmu domácností a tým zabezpečenie existenčných potrieb dotyčného a jeho rodiny.

Aktivity sú zamerané na znevýhodnené osoby, dlhodobo evidované v zozname uchádzačov o zamestnanie, ktorých potenciál a jeho rozvinutie je možné len na základe odbornej diagnostiky jeho osobných predpokladov a spolupráce so školami. Veľmi dôležitým prvom je tvorba programov druhej šance na doplnenie si vzdelania a kvalifikácie na príslušnú úroveň, tak aby sa stal rovnocenným uchádzačom o prijatie do pracovného pomeru.

Aktivity v rámci vzdelávania zároveň prispievajú k cieľom aktivít podpory zamestnanosti a sociálnej inklúzie.

Relevantné aktivity :

1. Vzdelávanie znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie a osôb vzdialených od trhu práce s dôrazom na MRK s cieľom ich rozvoja intelektu a odborného rastu.
2. Program druhej šance pre ukončenie základného vzdelania pre osoby s neukončeným základným vzdelaním
3. Vzdelávanie, zamerané na zvýšenie odborných zručností skupín uchádzačov o zamestnanie dlhodobo nezamestnaných

Merateľné ukazovatele :

- Počet školiacich tréningov
- Počet účastníkov tréningov, zameraných na zvýšenie svojich odborných zručností
- Počet osôb, dopĺňujúcich si svoje vzdelanie a kvalifikáciu
- Počet umiestnených osôb na trhu práce

Súhrnné identifikácie :

- doba realizácie projektového zámeru : 24 mesiacov
- cieľové lokality : MRK na území miestnej samosprávy
- cieľová skupina : cca 20 – 25 obyvateľov MRK
- predpoklad prípravy pre vytvorené PM (pracovné miesta) : 5 - 7

Predpokladané náklady :

170.000,00 EUR

• **Vzdelávanie, výchova**

uplatnenie - - **Operačný program vzdelávanie**

Prioritná os 3 – Podpora osôb s osobitnými vzdelávacími potrebami

Opatrenie 3.1.- Zvyšovanie vzdelanostnej úrovne príslušníkov marginalizovaných rómskych komunít

Projektový zámer : **Vzdelávanie detí a mládeže**

Zlepšenie existujúcich životných podmienok, spoločenského i kultúrneho prostredia a kvality života marginalizovaných skupín a osôb s osobitými vzdelávacími potrebami v mnohom závisí od ich vzdelanostnej úrovne a ich prístupu k vzdelávaniu. Hlavným cieľom tohto zámeru je zvyšovať vzdelanostnú úroveň mladých ale aj dospelých osôb v marginalizovaných rómskych komunitách.

Aktivity sa zameriavajú na žiakov základných škôl, pedagógov, rodičov a príslušníkov MRK s neukončeným základným vzdelaním. Cieľom je podporovať integráciu žiakov s osobitými vzdelávacími potrebami do štandardného vyučovacieho procesu, vytváranie školskej kultúry spojennej s kultúrou miestneho spoločenstva a realizácia školských akceleračných výchovno-vzdelávacích programov. Bude sa podporovať systém vyrovnávania individuálnych rozdielov žiakov, zameranie sa na sociálne a komunikačné zručnosti, poskytovanie alternatívnych učebných osnov a individualizácia prístupu k žiakom. Aktivity v rámci vzdelávania zároveň prispievajú k cieľom aktivít podpory zamestnanosti a sociálnej inklúzie.

Nemenej dôležitým aspektom, pre zabezpečenie efektívneho a podnetného trávenia voľného času príslušníkov MRK, je príprava mladých lídov a zamestnancov KC, ktorých príprava sa bude sústreďovať na prácu v komunite, komunitné aktivity a komunitné plánovanie.

Relevantné aktivity :

1. Odborná príprava mladých lídov
2. Odborná príprava pedagógov získavane zručností a osvojovanie si prístupov, zameraných na sociálnu inklúziu detí a mládeže
3. Vzdelávanie rodičov detí z MRK
4. Tútoring žiakov z MRK so zabezpečením mimoškolskej činnosti

Merateľné ukazovatele :

- Počet rodičov – príslušníkov MRK, absolventov vzdelávacieho programu
- Počet účastníkov vzdelávania - mladých lídrov a pedagógov
- Počet žiakov, ktorým bol poskytnutý tútoring

Súhrnné identifikácie :

- doba realizácie projektového zámeru : 24 mesiacov
- cieľové lokality : komunity na území miestnej samosprávy
- cieľová skupina : 60 žiakov z marginalizovaného prostredia
50 – 70 rodičov z MRK
30 detí a mládeže, perspektívnych mladých lídrov z MRK pre prácu v komunite
40 pedagogických pracovníkov a zamestnancov odboru školstva MÚ v Žiline

Predpokladané náklady :

295.000,00 EUR

uplatnenie - **Operačný program Životné prostredie**

Prioritná os 4 – Odpadové hospodárstvo

Opatrenie 4.2. - Podpora aktivít na zhodnocovanie odpadov

II. skupina: Zhodnocovanie odpadov vrátane ich mechanicko-biologickej alebo termickej úpravy:

Projektový zámer : **Výstavba kompostárne pre spracovanie biologicky rozložiteľného odpadu (BRO)**

Hlavným zámerom vytvorenie zariadenia na zber separovaných druhov komunálneho odpadu (biologicky rozložiteľné odpady) a kompostovacie zariadenie, ktoré umožní občanom priebežne celoročne odovzdávať vyseparované zložky z komunálneho odpadu a biologicky rozložiteľné odpady zo záhrad.

V zariadení sa budú vykonávať činnosti zhodnocovania odpadov uvedené v prílohe zákona ako položka R3 – recyklácia alebo spätné získavanie organických látok, ktoré sa nepoužívajú ako rozpúšťadlá (vrátane kompostovania a iných biologických transformačných procesov).

Kompostáreň bude spracovávať cca 1000 t biologicky rozložiteľných odpadov ročne. Výsledným produktom bude kompost, ktorý bude využívaný pri zriaďovaní a údržbe verejnej zelene obce s možnosťou jeho ďalšej distribúcie ku konečnému užívateľovi.

Zavedením systému na zhodnocovanie biologicky rozložiteľných komunálnych odpadov sa znížia náklady na odvoz a na zabezpečovanie ich spracovania prostredníctvom iných subjektov.

Relevantné aktivity :

1. výstavba zariadenia na zhodnocovanie biologicky rozložiteľných odpadov
2. Zabezpečenie zariadenia vhodnou technickou vybavenosťou

Merateľné ukazovatele :

- Množstvo zhodnocovaného odpadu
- % - tuálny podiel bioodpadu na celkovom zhodnocovaní komunálneho odpadu
- Zníženie výšky nákladov na odvoz a spracovanie odpadu v meste

Súhrnné identifikácie :

- doba realizácie projektového zámeru : 12 mesiacov
- cieľové lokality : komunity na území miestnej samosprávy
- cieľová skupina : bez obmedzenia s dôrazom na MRK
- predpokladaný počet vytvorených pracovných miest : 3 - 5
-

Predpokladané náklady :

2.000.000,00 EUR

4. FINANČNÝ PLÁN A TRVALÁ UDRŽATEĽNOSŤ

4.1. Rozdelenie financií na programové obdobie 2008 - 2013

Tabuľka č. 24 Finančná tabuľka LSKxP na obdobie 2 rokov – návrh čerpania

rok	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	Iné neoprávnené náklady
		Národné verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje obce		
	A= B + H	B= C + D	C	D = E +F +G	E	F	G	H	CH
2010	1.638.000	1.638.000	1.392.300	245.700	163.800		81.900		
2011	1.377.000	1.377.000	1.170.450	206.550	137.700		68.850		
2012									
2013									
n									
n+ 1									

4.2. Rozdelenie financií na priority a opatrenia

Tabuľka č. 25 Finančná tabuľka LSKxP v členení podľa prioritných osí relevantných operačných programov

rok	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje			Súkromné zdroje	Iné neoprávnené
		Národné	Fond EÚ	Národné verejné zdroje		

		verejné zdroje spolu		Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje obce		né náklady
	A= B + H	B= C + D	C	D=E+F +G	E	F	G	H	CH
ROP									
Opatrenie 1.1	400.000,-	400.000,-	340.000	60.000	40.000		20.000		
Opatrenie 1.2.									
Opatrenie 1.3.									
Opatrenie 1.4.									
OP ZaSI									
Opatrenie 1.2.									
Opatrenie 2.1.	150.000,-	150.000	127.500	22.500	15.000		7.500,-		
Opatrenie 2.2.	170.000,-	170.000,-	144.500,-	25.500,-	17.000,-		8.500,-		
OP V									
Opatrenie 3.1	295.000,-	295.000,-	250.750	44.250	29.500,-		14.750,-		
OP KaHR									
Opatrenie 1.1									
OP ŽP									
Opatrenie 4.1									
Opatrenie 4.2	2.000.000,-	2.000.000,-	1.700.000,-	300.000,-	200.000,-		100.000,-		
OP Z									
Opatrenie 2.1.									
spolu	3.015.000,-	3.015.000,-	2.562.250,-	452.250,-	301.500,-		150.750,-		

5. ZABEZPEČENIE REALIZÁCIE

5.1 Inštitucionálne a organizačné zabezpečenie

Mesto Žilina je samostatný územný samosprávny a správny celok Slovenskej republiky; združuje osoby, ktoré majú na jej území trvalý pobyt. Obec je právnickou osobou, ktorá za

podmienok ustanovených zákonom č. 138/1991 Zb. o majetku obcí v znení neskorších právnych predpisov a zásad hospodárenia s majetkom obce samostatne hospodári s vlastným majetkom a s vlastnými príjmami.

Základnou úlohou obce pri výkone samosprávy je starostlivosť o všestranný rozvoj jej územia a o potreby jej obyvateľov. (Rozsah výkonu samosprávnej pôsobnosti obce je upravený v ustanovení § 4 ods. 3 zákona SNR č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov.)

V súvislosti so spracovanou stratégiou obec/mesto vykonáva najmä :

- Združovanie subjektov, resp. aktérov rozvoja
-
- Funkciu mediátora medzi verejnou správou, MVO a inými odbornými organizáciami
- Zabezpečuje informovanosť a publicitu o aktivitách, vyplývajúcich zo strategického dokumentu - LSKxP
- Sústreďuje a archivuje údaje o sociálnom a hospodárskom vývoji obyvateľov v obci
- Zabezpečuje monitoring a hodnotenie dopadu navrhovaných opatrení a aktivít stratégie
- Navrhuje koncepčné riešenia vo všetkých rozvojových oblastiach v zmysle originálnych a prenesených kompetencií

Inštitucionálne a organizačné zabezpečenie bude v súlade s matricou personálneho zabezpečenia.

Pre efektívne monitorovanie a manažovanie navrhovaných aktivít je manažment LSKxP a Riadiaci výbor zostavený nasledovne :

Predseda riadiaceho výboru: prednosta úradu

Vyšší manažment

- hlavný manažér , manažér projektu LSKxP -
- projektový koordinátor/koordinátor LSKxP -
- finančný manažér LSKxP /ekonomický pracovník :

Stredný manažment –

- koordinátor pre vzdelávanie - riaditeľ základnej školy,
- odborný garant
- koordinátor pre zamestnanosť a sociálnu inklúziu
- referentka MÚ pre sociálne veci,
- odborný garant
- koordinátor pre technickú infraštruktúru -
- koordinovanie zapájania Rómov do projektu -
- manažér pre publicitu -
- Manažér pre monitoring –
- Účtovník -

Nižší manažment

- Lektori -

5.2 Monitorovanie a hodnotenie

Funkciu monitorovania LSKxP mesto zabezpečuje prostredníctvom svojich interných zamestnancov a za účasti poslancov mestského zastupiteľstva. V rámci svojich funkcií sa na monitorovaní sa podieľajú i jednotliví sekční koordinátori a odborní garanti

O stave a úrovni implementácie rozvojových aktivít, dosiahnutia cieľov a stanovených merateľných ukazovateľov v jednotlivých lokalitách spracovávajú ¼ ročné písomné prehľady, ktoré sú predkladané Mestskému zastupiteľstvu a zainteresovaným aktérom).

Na základe posúdenia a priebežného hodnotenia stavu v regióne MsÚ predkladá mestskému zastupiteľstvu 1 x ročne výročnú správu a návrhy činnosti na nasledujúce obdobie.

Sumarizácia dosiahnutých výsledkov a finálneho stavu bude predmetom záverečnej správy po ukončení programového obdobia (r.2013 + 2 r.).

Monitorovanie na úrovni žiadateľa/realizátora LSKxP bude zamerané na monitorovanie a hodnotenie fyzických výstupov a plnenia finančného plánu. Monitorovanie bude koordinované a metodicky usmerňované manažérom pre monitoring.

Cieľom monitorovacích a hodnotiacich aktivít bude predovšetkým:

- poskytovať OK HPMRK, jednotlivým riadiacim orgánom pravidelné informácie o realizácii projektov a ich výsledkoch;
- identifikovať riziká, problémové situácie, obmedzenia a prekážky súvisiace s aktivitami projektov;
- zabezpečiť, aby všetky aktivity týkajúce sa LSKxP boli uskutočňované v súlade so projektovými zámermi a grantovými podmienkami a aby vplývali na sociálne podmienky a kapacity potenciálnych prijímateľov;

Okrem požadovaných monitorovacích správ, bude žiadateľ zabezpečovať individuálny terénny monitoring, ktorým bude zaznamenávať pohľady zainteresovaných strán, najmä komunity, na implementáciu projektu.

Súčasťou monitoringu bude:

- zisťovať stav realizácie
- dodržiavanie harmonogramu
- zapojenie cieľovej skupiny v projekte
- dopad projektu na cieľovú skupinu
- publicita projektu

Monitorovanie a hodnotenie sa uskutoční v súlade s metodikami monitorovania pomoci, hodnotenia pomoci, metodikami kvality projektov a procesov a metodickými pokynmi zabezpečujúcimi efektívne čerpanie štrukturálnych fondov EÚ. Monitorovanie sa bude uskutočňovať prostredníctvom ukazovateľov, ktoré sa vzťahujú na špecifické ciele, budú objasňovať stav implementácie, výsledkov a dopadov a poukazujú na dosiahnutý vývoj vo vzťahu k finančnému plánu.

Monitorovanie sa uskutoční po celú dobu implementácie programu a priebehu realizácie projektov: predbežné hodnotenie, strednodobé hodnotenie a následné hodnotenie.

Partnerstvo a spolupráca na miestnej úrovni bude jedným zo základných princípov monitorovania. Naplnením princípu partnerstva získajú členovia cieľovej skupiny výrazne väčšie šance dosiahnuť čo najlepšie ukazovatele pri realizácii projektu.

Monitorovacie správy budú sledovať:

- plnenie všeobecných a špecifických cieľov
- súlad medzi plánovanými a dosiahnutými ukazovateľmi
- dodržiavanie časového harmonogramu
- prehľad čerpania finančných prostriedkov
- zapojenie marginalizovanej rómskej komunity do implementácie projektu
- podrobnejšiu identifikáciu cieľovej skupiny podľa aktivít
- identifikáciu uplatňovania rovnosti príležitostí v rámci projektu
- zapojenie partnerov do implementácie projektu
- popis čerpania pomoci na marginalizované rómske komunity v rámci jednotlivých projektov
- identifikáciu okruhu problémov, ktoré ovplyvnili plnenie cieľov pri realizácii projektu

6. PRÍLOHY - zoznam

1. Audit podmienok SI MRK v Žiline
2. Zoznam skratiek

7. ZÁVER